

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
HUMANITĀRO ZINĀTŅU FAKULTĀTE
ĀZIJAS STUDIJU NODAĻA

SENO LEGENDU ATSPoguĻojums JAPĀņu FILMĀS UN ANIME

BAKALaura DARBS

Autors: **Viktorija Pleseinova**
Stud. apl. vp09124
Darba vadītāja: Asoc.prof.p.i. Agnese Haijima

Rīga, 2013

Anotācija

Bakalaura darbs „Seno leģendu atspoguļojums japāņu filmās un *anime*” pēta japāņu leģendas par pārdabiskām būtnēm un spokiem, kas attēlotas japāņu filmās un *anime*. Kā zināms japāņu mitoloģijā bieži tiek minēti dzīvnieki ar pārdabiskām spējām. Saskaņā ar leģendām lielākā daļa no tiem ir spējas pieņemt cilvēka izskatu. Kas attiecas uz atriebīgiem spokiem japāņu mitoloģijā, tie vienmēr ir bijuši par neatņemamo daļu no Japānas kultūras.

Darba mērķis ir izpētīt: vai mūsdienu režisori, piemēram tādi kā, *Nakata Hideo*, *Šimidzu Takaši*, *Takahata Isao*, un citi, spēj atspoguļot japāņu leģendas un izpaust to ideju savās filmās un *anime*. Lai to izpētītu, tiek izanalizēti teksti, filmas un *anime* recenzijas, kā arī aplūkoti zinātniskie raksti, kas vēlāk palīdzēja sniegt atbildi uz galveno jautājumu: „Vai režisori precīzi atspoguļo japāņu leģendas savās filmās, vai pārtaisa tos?”

Darbs sastāv no divām daļām: „Yūrei” un „Yōkai” kurās tiek sīki apskatīta katra no šīm klasēm, kā arī to atšķirīgas spējas. Darba Apjoms ir 67.lpp.

Annotation

Bachelor's paper "The Depiction of Ancient Legends in Japanese Films and Anime" devoted to the study of depictions of Japanese legends of supernatural beings and ghosts in Japanese movies and anime. As it is known, in Japanese mythology there are often mentioned animals, which possess a magic force. According to the legends, the majority of them have anthropomorphic features or are able to change into human form. As regards to the vengeful ghosts in Japanese mythology, they have always been an integral part of Japanese culture.

The paper's objective is to explore: how modern film directors such as *Hideo Nakata*, *Takashi Shimizu*, *Isao Takahata* and others have been able to depict and reach audiences with well-known Japanese legends in their films and anime. To explore this, movies and films were analysed, as well as scientific articles were reviewed, which further helped to come to the answer to the main question „do Japanese directors represent myths and legends truthfully or do they adapt them?

The paper consists of two chapters: "Yūrei" and „Yōkai" in which the significance of these classes, as well as their distinctive abilities are discussed in detail. Reviews to films and anime, as well as legends that are closely related to the movies and anime are provided. Total size of paper is 67 pages.

注記

「日本の映画やアニメにおける古代伝説の描写」という卒業論文は日本の映画やアニメにおける妖怪と幽霊についての日本の伝説を研究する。知られているように、日本の神話ではよく魔法の力を有する動物が言及する。伝説によると、それらの大半は人間の形質を賦与されているが、人間に転身ができる。日本の神話に怨霊に関し、いつも日本の文化の不可欠な一部であった。

論分の目的はどんな風に中田秀夫や崇清水や高畑勲などの現代の映画監督は、日本の映画やアニメで伝説を表示し、視聴者に伝えられるかということの研究することである。そのために、映画やアニメを分析したり、科学の本文も検討したりし、映画やアニメのレビューを紹介する。このレビューのおかげで、後で「映画監督は、精度で日本の伝説や神話を表示するか書き直すか」という質問を答えられる。

論文は「幽霊」と「妖怪」という第二課がある。その中では幽霊と妖怪の一種の意義は詳細に説明し、同様に妖怪と幽霊の特徴的な機能の説明もある。映画とアニメのレビューや映画とアニメの意味のような伝説を提出された。論文のページ数は 67 である。

Saturs

Ievads.....	6
1. Jūrei (幽霊)	8
1.2. Onrjō (怨霊)	10
1.2.1 Onrjō atspoguļošana Nakatas Hideo filmā „Dark Waters”.....	11
1.2.2 Onrjō atspoguļošana Šimidzu Takaši filmā „The Grudge”.....	12
1.2.3 Onrjō atspoguļošana Nakatas Hideo filmā „The Ring”.....	14
2. Jōkai (妖怪)	16
2.1. Jōkai klasifikācija	19
2.1.1. Populārākie mistiskie dzīvnieki	19
2.1.1.1. Tanuki (jenotsuns) 狸 un Mudžina (āpsis) 貉.....	19
Tanuki un Mudžinas atspoguļojums „Heisei Tanuki Gassen Ponpoko” (平成狸合戦ぽんぽこ) anime.....	22
2.1.1.2. Kicune (lapsa) 狐.....	24
Kicunes atspoguļojums Jamaguči Judži „Jami to Bōši to Hon no Tabibito” (ヤミと帽子と本の旅人) anime.....	28
2.1.1.3. Bakeneko (化け猫).....	29
Bakeneko atspoguļojums Kendži Nakamura „Ajakaši:Bakeneko” (アヤカシ:化け猫) anime.....	31
2.1.1.4. Ōkami (vilks) 狼.....	32
Ōkami atspoguļojums Mijadzki Hajao „Mononoke Hime” (モノノケ姫).....	34
2.1.1.5 Kappa 河童.....	35
Kappas atspoguļošana Keiči Haras anime „Kappa no Kvu to Nacu Jasumi”.....	37
2.1.2. Juki – Onna (雪女)	38
Juki-Onnas atspoguļošana Kobajaši Masaki filmā „Kaidan”.....	41
2.1.3. Dzašiki Varaši (座敷わらし)	43
Dzašiki Varaši atspoguļojums Nakamuras Kendži anime „Mononoke” (モノノ怪).....	44
2.1.4. 68 Oni 鬼.....	45
Oni atspoguļošana Akiras Kurosavas filmā „Dreams”.....	47
Secinājumi.....	48
Literatūras saraksts.....	50
Pielikumi.....	54

Ievads

Bakalaura darbs „Seno leģendu atspoguļojums japāņu filmās un *anime*” pēta japāņu leģendu attēlojumus, par pārdabiskām būtnēm un spokiem, kas attēlotas japāņu filmās un anime. Japāņu pārdabiska pasaule ietver daudzus aizraujošus pārstāvjus no smieklīgiem un dīvainiem, līdz patiesi šausminošiem. Kā zināms japāņu mitoloģijā bieži tiek minēti dzīvnieki ar pārdabiskām spējām. Saskaņā ar leģendām lielākā daļa no tiem spēj pieņemt cilvēka izskatu, vai arī var pārvēsties par cilvēkiem. Šīs būtnes japāņu mitoloģijā sauc par – *jōkai*. Japāņu valodā vārdam *jōkai* ir ļoti plaša nozīme, tā var aprakstīt gandrīz visas pārdabiskās radības japāņu mitoloģijā, vai pat aizgūtas no Eiropas, sākot no ļauniem *oni* līdz viltīgai lapsai - *kicune*, vai sniega sievieti *Juki-Onna*.

Attiecībā uz atriebīgiem spokiem japāņu mitoloģijā, tie vienmēr ir bijuši neatņemama daļa no Japāņu kultūras. *Jūrei* ir mirušā cilvēka spoks japāņu mitoloģijā. Īpaša iezīme šiem spokiem ir kāju trūkums, gari melni mati, un baltas drēbes, kurās tie tika apbedīti pēc nāves. Ļaunie gari *jūrei* saucās par *onrjō*. Šīs dvēseles kavējas mūsu pasaulē, jo dusmas un naids neļauj viņiem aiziet. Galvenais mērķis viņu "dzīvē pēc nāves", ir atriebība. Galvenokārt atriebība mīļākām cilvēkam, kurš savas dzīves laikā izturējās pret tiem slikti. Tiek uzskatīts, ka *onrjō* atriebība vienmēr ir pamatota.

Darba mērķis ir izpētīt: vai mūsdienu režisori, piemēram tādi kā, *Nakata Hideo*, *Šimidzu Takaši*, *Takahata Isao*, un citi, spēj atspoguļot japāņu leģendas un izpaust to ideju savās filmās un anime. Lai to izpētītu, tiek izanalizēti teksti, filmas un anime recenzijas, ka arī aplūkoti zinātniskie raksti, kas vēlāk palīdzēja sniegt atbildi uz galveno jautājumu: „Vai režisori precīzi atspoguļo japāņu leģendas savās filmās, vai pārtaisa tos?”

Pasaulē ir daudz pētījumu par šo tēmu, tāpēc bakalaura darbā ir izmantotas vairākas grāmatas, zinātniskie pētījumi, filmas, raksti, un pārskats par izmantotām filmām.

Latvijā, tēma nav īpaši izplatīta, sakarā ar to, ka Eiropas kino, diemžēl lielākoties specializējas amerikāņu filmās. Tieši tāpēc japāņu filmas nav tādā stāvoklī, lai konkurētu ar daudziem otrās šķiras plūsmā amerikāņu kino. Bet japāņu ieguldījumu kino, kas pazīstams ar tādiem šedevriem kā "*The Ring*", "*Dark Water*" un daudzas citas filmas. Remejki no šīm filmām ir ieradušies mūsu valstī, tādējādi piesaistot uzmanību uz Āzijas kino.

Bakalaura darbs sastāv no divām daļām: „*jūrei*” un „*jōkai*”. Pirmajā daļā – „*jūrei*”, ir viena apakšnodaļa, kurā detalizēti pastāstīts par *onrjō* fenomenu. Tiek minēti piemēri par pazīstamu japāņu režisoru filmām, kur tiek parādīti šādi ļaunie gari. Otrajā daļā - «*jōkai*», ir

apakšnodaļā, kurā ir stāstīts par pārdabiskām būtnēm. Kā arī minēti seno leģendu piemēri, kas tiek izmantoti anime un filmās.

Bakalaura darbā ir iekļauti tādi materiāli, ka pazīstamo mākslinieku darbi, un kadri no filmām. Tas ir nepieciešams, lai lasītājam būtu vieglāk uztvert informāciju. Bilde ievietotas tekstā starp lapām, viņas nav numurētas, un iet kā pielikums. Visu informāciju par vizuālo materiālu var atrast pielikumā.

Darbā ir ievērots japāņu pieņemtais veids, kā rakstīt japāņu personvārdus – vispirms uzvārds, pēc tam vārds. Tāpat vārdi ir atveidoti latviešu valodā pēc LU Humanitāro zinātņu fakultātes orientālistikas nodaļas Asoc.prof.p.i. Agnese Haijima ieteiktās transkripcijas, aiz tiem iekavās ietverot vārdu Hepberna transkripcijā. Japāņu valodas idiomās darba gaitā netiek locītas un ir rakstītas slīprakstā. Dažu vārdu uzvārdu, un filmu hieroglifi netiek minēti izmantotos avotos, tādos gadījumos iekavās ir rakstīti jautājuma zīmes.

1. *Jūrei* (幽霊)

Izrādās, ka spoki ir neatņemama japāņu kultūras sastāvdaļa, ka par tiem ir sarakstīti veseli zinātniskie traktāti, nemaz nerunājot par daudzajām lugām tradicionālajiem *Nō* (能 *Nō*)¹, *Bunraku* (文楽 *Bunraku*)² un *Kabuki* (歌舞伎 *Kabuki*)³, komiskā estrādes stāsta *Rakugo* (落こ *Rakugo*) žanrā, kā arī filmām un *anime*⁴. Viens no izplatītākajiem laika pavadīšanas veidiem Edo laikmetā (1600-1867) bija spoku stāstu stāstīšana⁵. Katra stāsta beigās tika izslēgts viens no gaismekļiem. Tas turpinājās tik ilgi, līdz neapdzisa pēdējais gaismeklis, līdz brīdim kad tika radīti labvēlīgi apstākļi, lai parādītos īstais spoks – *jūrei*.⁶

Sākumā *jūrei* spoki vizuāli ne ar ko neatšķīrās no sava oriģinālā cilvēciskā „es”. Tad 17. gs. beigās, kad *kaidan* (怪談 *kaidan*), jeb japāņu stāsti par spokiem, kļuva aizvien populārāki japāņu literatūrā, teātrī, *jūrei* spoki, sāka iegūt noteiktus atribūtus, kuri tos raksturo līdz pat mūsdienām. Tiek uzskatīts, ka atribūtu galvenais mērķis bija, panākt atšķirību starp *jūrei* spokiem mākslā un uz skatuves, no parastajiem dzīvajiem būtnēm.

Vairums *jūrei* spoku personāžu raksturojumi nāk no Edo perioda bērnu rituāliem. Piemēram, spoki parādās tērpti baltās drānās, kādās šie cilvēki bija apglabāti vai arī balta *katabira* (帷子 *katabira*)⁷. *Jūrei* spoki parādās ar baltiem papīra trijstūriem uz pieres, kā arī piesietu pie galvas auduma lenti, kas saucas *hitaikakuši* (額隠 *hitaikakushi*). *Hitaikakuši* sākotnējā ideja bija – nesēni mirušo cilvēku aizsardzībai pret ļaunajiem gariem, bet beigu beigās tā kļuva vienkārši par Budistu bērnu rituāla sastāvdaļu.

Spoku *jūrei* parādīšanās mākslā ar raksturīgo pazīmi – bez kājām – 18.gs vidū, kļuva par vēl ļaunākas un šausmīgākas nostāstu kustības daļu. Nezināmi avoti „pierakstīja” šo jauno raksturojumu *Marujamam Ōkjo* (円山応挙 *Maruyama Ōkyo*)⁸, tā laika pazīstamam māksliniekam. Par šīs atšķirīgās iezīmes iemeslu varēja kļūt spoku *jūrei* attēlošana teātrī. Ir

¹ *Nō* – vecākais no pašreiz pastāvošajiem japāņu profesionālajiem teātriem, forma muzikāli-dejojošā drāma, kas radies XIV gs. Visi *Nō* teātra aktieri – vīrieši, viņu spēles reglaments noteikts Edo periodā.

² *Bunraku* – pats lielākais lelļu teātris Japānā, tradīciju glabātājs, kas nosaukts tā organizatora un pirmo izrāžu iestūrētāja vārdā.

³ *Kabuki* – nosaukums *Kabuki* radies no darbības vārda „kabuku”, kas nozīmē „būt ekscentriskam” vai „pārkāpt veselā saprāta robežas”. Rezultātā *Kabuki*, kādu mēs to redzam tagad, mantojis to „komplekso mākslu”, iekļaujot japāņu teātru izrāžu deju un mūzikas elementus.

⁴ *Anime* radies no angļu valodas *animation* – animācija.

⁵ Tāda spēle, kas saucās *Hyakumonogatori Kadankai* (百物語怪談会 *Hyakumonogatori Kaidankai*)

⁶ *Japanese Dolls..Jurej – Japonskie Privedenija.*

<http://japanesedolls.ru/index/0-1550> [skatīts 2013.03.24]

⁷ Parastais kimono (着物 *kimono*), bez oderes. Kimono – japāņu tautas tērps.

⁸ Viens no Japānas Edo perioda meistariem. *Marujama Ōkjo* bija pats ietekmīgākais Kioto 18.gs gleznotājs un pedagogs. Mācīja arī Kano konservatīvā glezniecības skolā, *Ōkjo* apvienoja japāņu, ķīniešu un rietumu 18.gs. stilus.

zināms, ka teātra aktieriem bija pagarināts kimono, lai slēptu kājas, tāpat tos bieži pakabināja uz slēpta pakarināmā, lai tie vairāk atgādinātu spokus. Izstieptas un nokarājušās rokas, tipiskas *jūrei* klasifikācijai, arī radās pēc teātra paraduma.⁹

Vēl par vienu spoka *jūrei* pazīmi kļuva melnie garie mati. Pēc budistu tradīcijas viena no dvēselēm dzīvo cilvēka matos. Ar tiem bija saistīti daudzi tabu, turklāt uzskatīja, ka mati turpina augt arī pēc nāves. Uzskata, ka spoki *jūrei* parādās lietai naktī, kad nosit trešo buļļa stundu¹⁰. Tie var parādīties zem sēra vītoliem pie upes vai pie pamestas akas. Bet tie ir to ļaužu gari, kuri miruši vardarbīgā nāvē un tur uz kādu ļaunu prātu.¹¹

Saskaņā ar dažām, piekrastes japāņu leģendām, to cilvēku gari, kas gāja bojā jūras katastrofu dēļ, var rādīties uz spoku kuģiem, jūrā. Parasti spoku kuģi materializējas tumšā naktī, bieza migla, vai dažreiz zem mēness. Spoki uz kuģa parasti lūdz spaini, bet piesardzīgi japāņu makšķernieki zina, ka šiem rēģiem jādod spainis bez apakšas. Pretējā gadījumā spoki smels ūdeni jūsu laivā, kamēr viņa nenogrims.¹²

---

⁹ Tim Screech. *Japanese Ghosts*.

<http://www.nt2099.com/OSA/text/misc/GHOST.JPN> [skatīts 2013.03.24]

¹⁰ Senatnē Ķīnā diennakts bija sadalīta 12 nogriežņos – „sardzēs”, „Buļļa stunda” no plkst.1:00 līdz 3.00 naktī

¹¹ Japanese Dolls.*Jurej – Japonskie Privedenija*.

<http://japanesedolls.ru/index/0-1550> [skatīts 2013.03.24]

¹² Toelken, B., Iwasaka, M., 1994. *Ghost and the Japanese: Cultural Experience in Japanese Death Legends*. USU Press Publications 103. lpp

1.2 *Onryō* (怨霊)

Onryō (怨霊 *onryō*)¹³ ir gari, kuri atgriezušies fiziskajā pasaulē, lai atriebtu tiem ļaudīm, kuri pret tiem izturējušies slikti, to dzīves laikā. Visbiežāk *onryō* attēlots kā sieviete, kurai, dzīves laikā, bieži darījis pāri viņas mīļotais vīrietis. Sava dzimuma vājuma dēļ, viņi nespēja apturēt cietsirdīgo attieksmi. Tādēļ, kļūstot par gariem, tie atrod savu spēku.

Japāņu gara pasaule ir saistīta ar pašu garīgo un fizisko pasauli, kas atrodas spektra pretējos galos, bet centrs – šķīstītava – radījusi starp tiem bezdibeni. Šķīstītava pēc būtības ir atspoguļojums, kur gari uzturas, līdz tie pieņem savu likteni un pāriet garu pasaulē. Taču gari ar spēcīgu emocionālo piesaisti dzīvei var pārvarēt bezdibeni un atgriezties fiziskajā pasaulē. Gari var atgriezties pie miera tikai tad, kad atriebsies, šī atriebība visbiežāk ir attaisnota.¹⁴

Ir jāvērs uzmanība, ka pirmajā etapā mistisko garu esamības ticībā, galvenais iemesls cilvēka pārvēršanos *onryō* bija tas, ka mirušie zaudēja pēcnācējus, kuri varētu viņus godāt. Tādēļ visbiežāk mirušo gari atriebās tiem, kuri atņēma tiem pēcnācējus. Tradicionālajā japāņu reliģijā *shintō* (神道 *shintō*)¹⁵ galvenais pēcnācēju uzdevums ir senču godāšana un to samierināšana. Ja ģimenes līnija pārtrūka un nebija kam senčus godināt, viņi varēja kļūt par *onryō*. Ne jau velti daudzi pētnieki par *shintō* galveno funkciju uzskata tieši pakļaušanos senčiem un to nomierināšanu. Protams, ka nevar uzskatīt, ka katrs cilvēks varēja kļūt par *onryō*. Cilvēkiem, kuri kļuva par *onryō*, bija jāatbilst dažiem kritērijiem (noteikumiem):

- vispirms, reālajā dzīvē tie bija cilvēki, kuri nerasniedza savus mērķus,
- otrkārt, viņiem bija jāmirst tādā nāvē, pēc kuras paliek rūgtums, naidis,

ļauņums;

- treškārt, mirušajam bija jālepojas ar savu varu.¹⁶

Viena no galvenajām mūsdienu filmu īpašībām ir veselās ģimenes, kas vēlāk kļūst par ārprāta avotu, izjukšanas veids. Tādas šausmu filmas kā „*Mirdzums*”¹⁷ vai nesenā filma „*Klusais kalns*”¹⁸ balstīta uz video spēļu sērijas, kas rāda draudus, kas rodas ģimenes iekšienē, ne ārpusē. Šie gotu stāsti „tulko tēva grēkus”, kā briesmīgo Būtni, kas atgriežas, lai draudētu veselai ģimenei.

¹³ 1.att.

¹⁴ Dennison, B. 2010. *Five Types of Japanese Ghosts*. 11. lpp
<http://www.weirdworm.com/5-types-of-japanese-ghosts/2/> [skatīts 2013.03.25]

¹⁵ Reliģisko priekšstatu un mitoloģisko ticējumu kopums Japānā, kam raksturīga dabas dievišķošana un senču kults.

¹⁶ Kozevnikov, V., 2006. *Fenomen Onryō v Japanskoj istorii*. 134.-135.lpp.

¹⁷ „Mirdzums” 1980. gada psiholoģiska šausmu filma, ko pēc Stīvena Kinga romāna „Mirdzums” producējis un režisējis Kubrik S..

¹⁸ Kanādas šausmu filma „Klusais kalns”, kas veidota pēc tāda paša japāņu datorspēles nosaukuma.

Kijoši Kurosavas filma „*Suvīto Hōmu*” ne tikai iedvesmoja spēļu sērijai „*Klusais kalns*”, bet kļuva par šablonu mūsdienu japāņu filmām par mājām ar spokiem. Ar viņa atribūgo materiālo garu „*Suvīto Hōmu*” kalpo par *Nakatas Hideo* filmu „*Dark Waters*” un *Šimidzu Takaši* „*The Grudge*”, „*The Grudge 2*” prototipu. Šīs filmas iztirzā izmaiņas ģimenes raksturā Japānā, izmantojot izsekojamo vai „nolādēto māju” šablonu. „*Dark Waters*” koncentrēti uz atribūbas ideju, tai laikā, kad „*The Grudge*” par iedvesmas avotu ņem „pieviltās un apvainotās sievietes” tēmu.¹⁹

1.2.1 *Onryō* atspoguļošana *Nakatas Hideo* filmā „*Dark Waters*”

Izcilā režisora *Nakata Hideo* filmā „*Dark Waters*”, attēlota *onryō* spoka ideja. Pretēji neskaitāmiem viedokļiem – „*Dark Waters*” nav šausmu filma, kā gaidīja daudzie *Nakatas Hideo* daiļrades cienītāji, bet gan caurbjoša melodrāma par mātišķumu un bērna mīlestību pret māti.

Šeit notikums par mirušo meitenīti aiziet uz otro plānu, izvirzot priekšplānā mātes un bērna savstarpējās attiecības, vientuļās mātes problēmas, un bērna psiholoģisko adaptāciju pēc vecāku šķiršanās.

Macubarai Jošimi ir problēmas, viņa izšķīrās ar vīru, kurš, šķiroties, gribēja bērnu atstāt sev. Bijušais vīrs iniciē atkārtotu lietas izskatīšanu, apelējot, ka *Jošimi* ir psihiski nestabila. Jaunajā dzīvoklī notiek dīvainības, no griestiem pastāvīgi pil ūdens. Kādu rītu *Jošimi* atklāj, ka meita pazudusi, viņai liekas, ka viņa ir uz jumta, taču tur viņa viņu neatrod. *Jošimi* domā, ka visas problēmas rada bijušais vīrs. Sieviete skrien uz dzīvokli stāvu augstāk, visas telpas ir pielietas ar ūdeni, un kaktā stāv meita. Ūdens pielietais dzīvoklis agrāk piederējis pazudušās *Kavai Micuko* ģimenei.

*Kavai Micuko*²⁰ ir bērns, kuru neviens nepieskata, māte un tēvs visu dienu ir darbā. Reiz māte atstāja meitu vienu mājās, un pēc tam meitenīte pazuda bez pēdām, uzskatīja, ka viņu nozadzis maniaks-izvirtulis.

Mazās meitenītes sīkstums, kas pacietīgi lietū gaidīja mammu, viņas stingrā vēlēšanās, lai ko tas nemaksātu dzīvot ar viņu, neskatoties uz visām problēmām un sadzīviskajām neērtībām – tas viss sasaucas ar meitenītes-spoka stāstu, kurai tāpat vajadzēja mātes rūpes un glāstus.

---

¹⁹ Balmain, C., 2008. *Introduction to Japanese Horror Film*. Edinburgh University Press, Ltd. 128lpp

²⁰ 3.att.

Macubara Jošimi nolemj turpināt izmeklēt problēmas, kas gala rezultātā noved viņu uz jumta. Sieviete uzskata, ka *Kawai Micuko* noslīkusi ūdens bākā uz ēkas jumta. Tajā laikā *Ikuko*, *Jošimi* meita, nolemj iztīrīt zobus, no krāna glāzē viņai iekrīt melni mati. Pēkšņi vanna sāk piepildīties ar netīru ūdeni, kur parādās divas rokas, un slīcina meiteni. Kad *Macubara Jošimi* atgriežas dzīvoklī, viņa atrod meitu nesamaņā. Paņēmusi viņu uz rokām, viņa cenšas atstāt māju. Liftā *Macubara Jošimi* redz, ka *Ikuko* stāv koridorā, un viņai uz rokām guļ *Kawai Micukas*²¹ sadalījies ķermenis. Lai glābtu meitu, *Macubara Jošimi* saka *Kawai Micuko*, ka viņa ir viņas mamma, kuras viņai tā trūka.²²

Šī kinofilma no sākuma līdz galam ir grūtsirdīga. Ļoti interesants *Nakatas Hideo* inscenējums, te kadrā līst lietus, te sarma, te vienkārši parādās drūmas debesis un peļķes uz asfalta. Šī atmosfēra ideāli der, lai parādītos spoks *onryō*, kas arī ir *Kawai Micuko*.

Garie melnie mati, zem kuriem paslēpta seja. Meitenīte ir ģērbusies baltā, rokas nolaistas un nokarājas gar sāniem. Iemesli, kāpēc nabaga *Kawai Micuko* dvēsele varēja kļūt par spoku *onryō*:

- iespējams, ka reālajā dzīvē viņa nerasniedza savu mērķi: vēlēšanas būt blakus mātei, just viņas rūpes, glāstus, mīlestību un rūpes;
- nāve, pēc kuras palika spēcīgas emocijas, tādas kā: rūgtums, naids un ļaunums: niknums uz vecākiem, kuriem pietrūka laika viņai, vientulība, skumjas, naids uz māti.

Nevar sacīt, ka filma „*Dark Water*” uzņemta pēc japāņu šausmu filmu šablona, jo šeit nav šablonisko daudz skaitlisko nepatīkamo, pretīgo momentu ar atcirstām locekļiem, izvērstām iekšām un asinīm. Sižets minimāls, bet visas filmas garumā tas notur pilnīgā sasprindzinājumā.

1.2.2 *Onryō* atspoguļošana *Šimidzu Takaši* filmā „*The Grudge*”

Mazpazīstamais japāņu režisors *Šimidzu Takaši*, kura filmogrāfijā stāv vesela rinda mums zināmu filmu kā „*The Grudge*”²³, un „*The Grudge 2*” sāka savu ceļu ar filmu „*Corner*”²⁴ un „4444444444”²⁵. Divas īsas japāņu šausmu filmas, kas uzstājas kā *prikvela* filmu „*The Grudge*” sērijai.

Filma „*The Grudge*” sākas ar vārdiem:

---

²¹ 2.att.

²² Nakata, H., 2002. *Hohogurai midzu no soko kara* (中田秀夫「仄暗い水の底から」). Japan. Toho Company Ltd

²³ 4.att.

^{24, 25} Lai pabeigtu projektu kuru *Šimidzu Takaši* (清崇 *Shimizu Takashi*) bija ielānojis, viņš uzrakstīja dažus scenārijus trīsdesmit minūšu garumā, tā ka „Pagātnes lāsts” bija paredzēts, ka antoloģija īsfilmām.

„Tā nolādējums, kurš mirst naidīgas atriebes spīlēs, krājas un darbojas tajās vietās, kur šis cilvēks dzīvojis. Tie, kuri viņam uzgrūžas – mirst, un nolādējums atdzimst no jauna”.

Filma uzņemta dažādā hronoloģiskā secībā, un sadalīta noteiktos fragmentos, kur katrā ir savs personāžs.

Pirmajā fragmentā darbība risinās ap māju, kurā ģimenes tēvs, greizsirdības lēkmē, nosītis sievu un dēlu, un pēc tam – sevi, tā kā tagad, visas mirušo dvēseles vajā katru, kurš pārkāpj viņu mājas sliekšni.

Otrajā fragmentā režisors mūs iepazīstina ar meiteni *Riku*, kura strādā par brīvprātīgo veco ļaužu pansionātā. Saņēmusi priekšnieka uzdevumu, pārbaudīt, kā jūtas kāda dāma gados, *Rika* dodas uz to patālu nolādēto māju. Tur *Rika* atrod šo paveco sievieti pavisam vienu, piekrāmētā istabā. Otrajā stāvā *Rika* dzird dīvainas skaņas, un, atvērusi aizcirstās skapja durvis, atrod tur mazu puisīti, ar melnu kaķi. Cenšoties noskaidrot, kas tas par puisēnu, un, kur palikusi pārējā ģimene, *Rika* paliek mājā pa nakti. Pēkšņi vecā sieviete lūdz pārtraukt viņu mocīt, *Rika* nesaprotot, par ko ir runa, redz, kā pār veco sievieti noliecas Kāds un ar gārdošu troksni aprij to.²⁶

Trešajā fragmentā runa ir par jaunu pāri, kurš nesen apmeties nolādētajā mājā. Vīram ir slima māte, tāpēc, ģimene ir pārliecināta, ka viņa staigā pa naktīm un izmētā mantas pa māju. Kamēr vīrs *Kacuja* bija darbā, dzirdot augšstāvā dīvainu troksni, sieva skapī atrod mazu puisīti un melnu kaķi. Atgriezies no darba, vīrs atrod māju pilnīgā nekārtībā, savu māti vientulībā sēžot lejā, bet sievu šokā. (Vēlāk viņi abi mirst.) Tajā laikā atbrauc vīra jaunākā māsa. Viņa interesējas, kur ir brāļa sieva *Kacumi*, bet brālis izdzen viņu no mājas.

Nākamais kadrs vēsta par *Hitomi*, *Kacujas* māsu, kura arī ir bijusi mājā. Galu galā arī viņa pazūd.

Tālāk kadrā ir priekšnieks *Hirohaši* (viņa līķi atradīs vēlāk), kurš aizsūtīja *Riku* uz nolādēto māju, kurš pats atnāk uz norādīto adresi un kurš atrod vecās sievietes līķi, un kaktā *Riku*, kura ir šoka stāvoklī. Viņš izsauc policiju. Policija cenšas sazināties ar mirušās ģimeni, kurus atrod mirušus bēniņos. Izmeklētājs noskaidro, ka mājā līdz tam dzīvoja: māte *Kajako* (kuras līķi arī atrada bēniņos), un dēls (kuru tēvs noslīcināja vannā), viņus zvērīgi nogalināja tēvs. Izmeklētājs *Tōjama*, kurš izmeklēja *Kajako* nāves lietu, arī ir nolādēts, tāpēc viņš nolemj māju nodedzināt. Bet *Kajako* parāda *Tōjamam*, ka trīs nezināmas skolnieces un viņa meita *Idzumi*, arī ir bijušas šajā mājā. Neskatoties uz to, ka *Idzumi* aizbēg, viņai joprojām ir lāsts. Vēlāk viņa pazūd no savas mājas, kā agrāk pazuda viņas tēvs.

Rika tiekas ar savu draudzeni *Mariko*, kura strādā par skolotāju bērnudārzā. *Mariko* skolā ir viena problemātiska ģimene, viņu dēls ilgi neparādās skolā, tāpēc viņa vakarā gāja pie

---

²⁶ 5.att.

viņiem uz mājām. Un pazuda tajā pašā nolādētajā mājā. *Rika* grib viņu glābt, un skrien tur, cerībā apstādināt *Mariko*, bet ir jau par vēlu – *Kajako* savāc *Mariko* un arī *Riku*.²⁷

Kā arī varēja gaidīt, režisors ļoti precīzi attēloja spoka *onryō* pazīmes savā filmā. Gari melni mati, bāla āda, garas izlauztas rokas. Varone tērpta baltā, ka zināms – baltā krāsa Japāna ir sēru krāsa. Iemesls, kāpēc spoks atgriezies šajā pasaulē:

- nāve, pēc kuras ir palicis naidis un ļaunums, viņas mīļotais cilvēks bija viņas mocītājs, tieši niknā atriebe vairo viņas un arī viņas lāsta spēku.

1.2.3 *Onryō* atspoguļošana *Nakatas Hideo* filmā „*The Ring*”

Režisora *Nakatas Hideo* 1998. gada japāņu šausmu filma „*The Ring*” pēc tāda paša *Sudzuki Kodzi* romāna nosaukuma.

Meitene *Tomoko* ir iebiedēta. Izrādās, ka viņa un trīs viņas draugi ir noskatījušies nolādētu ierakstu, kuru kāds pusaudzis nejauši ierakstījis, iemīļotās televīzijas pārraides vietā. Tas, kurš redzējis dīvaino videoierakstu, kura beigās sieviete skatās no ekrāna uz skatītāju un paziņo viņam, ka pēc nedēļas viņš nomirs; tūlīt pēc tam atskan telefona zvans. Paceļot klausuli, viņš dzird: „Tu to dzirdēji”, pēc nedēļas mirst²⁸.

Pēc nedēļas *Tomoko* mirst, bet draudzene, kura tai brīdī ir klāt, sajūk prātā. Kā vēlāk noskaidrojas, tajā pašā vakarā mirst arī viņas trīs draugi, kuri redzējuši ierakstu. Nāves iemeslu noskaidrot neizdodas. Tāds iespaids, ka viņiem vienkārši apstājusies sirds. Visiem mirušajiem sejā šausmu grimase. Reportiere *Reiko Asakava* – *Tomoko* tante, pēc brāļa meitas nāves ieinteresējās par videoierakstu. Brāļa meitas un viņu draugu nāve, kuri izstāstīja par videokaseti dažiem lieciniekiem, kļūst par pirmo apstiprinājumu reālam lāstam. Par otru materiālo liecību kļūst kopīgās fotogrāfijas, ko bērni uztaisīja pēc ieraksta noskatīšanās; tajās visa četrinieka sejas ir velnišķīgi izkropļotas.

Asakava atrod mājiņu laukos, kur atpūtās pusaudži, un tajā atrod arī videokaseti ar nolādēto ierakstu – tā nebija aprakstīta un atradās starp daudzām citām saimnieka videokasetēm. Māja tika izlikta izīrēšanai. *Asakava* skatās videoierakstu, pēc tam atskan telefona zvans, un *Asakavai* paziņo, ka viņa pēc nedēļas mirs. Apzinoties, ka viņai palicis dzīvot nedēļa, viņa griežas pēc palīdzības pie sava bijušā vīra *Rjudzi Takajamas*, kuram piemīt nelielas ekstrasensa spējas.

²⁷ Šimidzu, T., 2002, *Džuon* (崇清水「呪怨」). Japan. Lionsgate Entertainment.

²⁸ 6.att.

Vispirms *Takajama* cenšas pārliecināt *Asakavu*, ka ieraksts pats par sevi nevar būt bīstams, tāpēc arī pats noskatās to, taču zvans atskan tikai pēc dažām dienām, kad *Takajama* apmeklē mājiņu, kur tika atrasta videokasete. Arī *Asakavas* dēls apstākļu sakritības dēļ redz videoierakstu.

Asakava un *Takajama* veic izmeklēšanu, kura aizved pie četrdesmit gadus veciem notikumiem: par sievieti-ekstrasensi un viņas meitu *Sadako*, kura spēja nogalināt cilvēkus tikai ar savu gribasspēku vien. Uzskatot, ka atrodot un nododot *Sadako*²⁹ (kuru savulaik nogalināja viņas pašas tēvs un kuru iemeta akā, kas atrodas zem ļaunās mājas) mirstīgās atliekas meitenes radiniekiem normālai apbedīšanai, viņi apturēs lāstu.

Noteiktajā laikā ar *Asakavu* nekas nenotiek, varoņi uzskata, ka tikuši vaļā no lāsta. Bet nākamajā dienā mirst *Takajama*. Lāsts turpina darboties. *Asakava* cenšas saprast, kāpēc nāve apgājusi viņu. Atnākot uz *Takajamas* māju, viņa redz viņa spoku, kurš ar zīmēm rāda viņai mīklas atminējumu: atšķirībā no pārējiem mirušajiem, viņa uztaisīja ieraksta kopiju un parādīja to otram cilvēkam – *Takajamam*.³⁰

Filmā „*The Ring*” *Nakata Hideo* attēloja spoka *onryō* ideju. Varone ar melniem gariem matiem, tērpta baltā. Garas izgrieztas rokas, viņa nestaigā, bet rāpo, bāla āda, seja nav redzama. Iemesls, kāpēc spoks aizkavējies mūsu pasaulē:

- *Sadako* mira vardarbīgā nāvē, pēc kuras palika naids un ļaunums.

---

²⁹ 7.att.

³⁰ Nakata, H., 1998. *Ringu* (中田秀夫「リング」). Japan. Toho Company, Ltd.

2. *Jōkai* (妖怪)

Tokugavas perioda (徳川時代 *Tokugawa jidai*)³¹ sākumā un vidū dabas zinības mums nodrošina objektīvas domas, caur ko mēs varam saprast ne tikai enciklopēdiskos tekstus, kuri ietver sevī dīvainas radības, bet arī spēles viltības, kas veltītas vienīgi šo radību tēliem. *Meidži* periodu (明治時代 *Meiji jidai*)³² var uztvert caur zinātnes prizmu, racionālā domāšana bija attīstīta tā, lai atklātu un iedvesmotu uz jaunu brīnišķīgu *jōkai* (妖怪 *yōkai*) fenomenu.

20.gs. sākumā muzejs svarīgi paziņo, ka saglabās *jōkai*, kā relikviju, lai nākotnē *jōkai* kļūtu par kultūras mantojuma vēlamu daļu. 20.gs. beigās, kad Japāna beidzot ir samierinājusies ar savu vietu ekonomiskās valsts statusā, *jōkai* sāka aplūkot caur tēlainiem plašsaziņas līdzekļu izteikumiem – kurā tie ir vairojušies, un arī mediju lomu, lai apspriestu vēl plašākas sociālās problēmas.

Piemēram, *Tokugavas* periodā plašsaziņas līdzekļu uzstādījums *jōkai* bija ne mazāk svarīgs kā *Šōva* periodā (昭和時代 *Shōwa jidai*)³³. Turklāt reprezentētais dabas zinātņu stils, kas sāka eksistēt no 1600. gada, ir saglabājies vēlīnā *Šōva* perioda enciklopēdijas uzziņās, un arī aiz tā robežām. Dažos gadījumos šis mākslas sakritība un ietekme nebija starp pēctecības momentiem, bet gan starp salauzto paaudžu momentiem – kad daži autori pārgleznoja *Torijamas Sekijena* (鳥山石燕 *Toriyama Sekien*)³⁴ gleznas divsimts gadus vēlāk pēc to patiesās radīšanas.³⁵

Jōkai monstri slēpjas tajās vietās, kur dzīvo ļaudis. Ir daudz iemeslu, kāpēc *jōkai* dzīvo tādās vietās.

Ja tādās vietās ir *jōkai*, kas pastāv ar cilvēku, tad ir arī *jōkai* monstri, kas kaitē cilvēkam. Starp citu ir arī tādi *jōkai* monstri, kuri vērīgi novēro cilvēka dzīvi. Tāpat dažādi *jōkai* monstri, parādās mājās, kur dzīvo cilvēki.

---

³¹ *Tokugavas* periods, jeb *Edo* periods – ir laiks starp 1603. un 1868. Japānas vēsturē, kad japāņu sabiedrība bija zem *Tokugavas* valdības (徳川幕府 *Tokugawa bakufu*) un 300. *daimjō* (大名) vāras. *Daimjō* – spēcīgi teritoriālie lordi. Šim periodam bija raksturīgi ekonomiskās izpausmes, stingras sabiedrības kartības, tautas mākslas un kultūras baudījumi u.t.t.

³² *Meidži* periods, jeb *Meidži* ēra, japāņu laikmets, kas tika pagarināts no 1868. līdz 1912. gadam. Šis periods atspoguļo pirmo Japānas impērijas pusi, kuras laikā Japānas sabiedrība pārgāja no izolēta feodālisma līdz tās mūsdienu formai.

³³ *Šōva* periods – ir periods Japānas vēsturē, kas atbilst *Šōva* Imperatora *Hirohito* (博仁 *Hirohito*) valdīšanai. Laikā pirms 1945. gadā, Japāna pārgāja uz politisko totalitārismu, ultra-nacionālismu, un fašismu, kas beidzas ar Japānas iebrukumu Ķīnā.

³⁴ *Torijama Sekien* – bija 18.gadsimtsa zinātnieks un ukiyo-e japāņu folkloras mākslinieks.

³⁵ Foster, M.D., 2009. *Pandemonium and Parade: Japanese demonology and the Culture of Yōkai*. University of California Press, 204.-205. lpp

„*Tualetes spoks*” – *ganbari njūdō* (加牟波理入道 *ganbari gyūdō*); monstros, kurš laiza vannas netīrumus – *akaname* (垢なめ *akaname*); monstros, kurš miega laikā pārvieto spilvenu pie kājām – *makura-gaeši* (枕返し *makura gaeshi*); monstros, kurš, kā runā, ievācas pieliekamajā – *nando-baba* (納戸婆 *nando baba*), un daudzi citi. Jebkurš monstros, kurš izskatās ļauns, var piederēt šai grupai. Pats pazīstamākais starp tiem ir *jōkai* bērna izskatā, kurš mīt *Tohoku* reģionā – *dzašiki varaši* (座敷わらし *zashiki warashi*). Stāsta, ka šis *jōkai* mitinās tikai plaukstošā namā, bet, ja *dzašiki varaši* pazūd, tad gala rezultātā no mājas paliek tikai drupas.³⁶

Pieraksti par *jōkai* Japānā eksistē jau senos vēstures dokumentos. *Gadzu Hjaki Jakō* (画図百鬼夜行 *gazu hyakki yakō*)³⁷ izdevums, kas orientējoši izdots 1776. gadā, ar detalizētiem pētījumiem un ilustrācijām vairāk kā par 100 *jōkai* veidiem. Citās publikācijās apraksti par *jōkai* bieži parādās blakus aprakstiem par reāliem augiem un dzīvniekiem, piemēram, lapsām, kam ir bioloģiska un arī *jōkai* nozīme.

Modernizācija, rietumizācija un industrializācija deva triecienu pa *jōkai*, bet, liekas, ka pēdējos gados tie spēruši soli atgriešanās virzienā, pateicoties grāmatām, *anime*, un filmām, tādām kā „*Princese Mononoke*” (もののけ姫 *mononoke hime*), „*Gariem līdzī*” (千と千尋の神隠し *sen to chihiro no kamikakushi*)^{38, 39}.

1980. un 1990. gadā *jōkai* turpināja uzņemt apgriezienus gan zinātniskajos, gan populārajos plašsaziņas līdzekļos. Frāze *jōkai boom* (*jōkai bums*), tagad tiek plaši izmantota kā klišeja. Viens no šī „*viltus buma*” elementiem, ir jaunu *jōkai* ražošanas turpinājums. Uztraukums, ko radīja iedvesmojošā leģenda par „*Sieviete ar sagrieztu muti*” (口裂け女 *kuchisake onna*), tika papildināts ar citiem briesmīgiem nostāstiem, piemēram: „*Cilvēks ar suņa seju*”, kas kļuva par īslaicīgu sensāciju plašsaziņas līdzekļos 1989. gadā; un „*Hanako no tualetes*” (トイレの花子さん *toire no Hanako-san*), spoku meitene, kas klīst pa sākumskolas tualetēm. Skola bērniem bija sevišķi auglīga nārsta vieta, kas čumēja un mudžēja no *jōkai* šausmu stāstiem.

Folklorists un vidusskolas skolotāja *Cunemicu Tōru* (常光徹 *Tsunemitsu Tōru*) sāka materiālu vākšanu, un publicēja „*Skolas spoku stāsti*” (学校の怪談 *gakkō no kaidan*), kas

³⁶ *Nihon jōkai daihyakka* 「日本妖怪大百科, 2008. Kodansha Official File Magazine, vol.5. 2.lpp

³⁷ *Gadzu Hjaki Jakō* ir spoku, garu, parādību un brīnumu kolekcija.

³⁸ „*Gariem līdzī*” ir 2001. gada japāņu *anime* studijas *Studio Ghibli* animācijas filma, kuras režisors un scenārists ir *Hajao Mijadzaki*. „*Gariem līdzī*” ir ieguvusi vairākus apbalvojumus, tā ir otra animācijas filma un pirmā *anime*, kas jebkad saņēmusi Amerikas Kinoakadēmijas balvu.

³⁹ Hejs, J., 2009. *Kappa, Tengu, Yokai, Foxes, Spirits, luch gods and lucky symbols ir Japan*.
<http://factsanddetails.com/japan.php?itemid=594> [skatīts 2013. 03.25]

iedvesmoja ne tikai nopietnu zinātnisko apspriešanu, bet arī grāmatu sēriju, televīzijas adaptāciju un populāru filmu ar tādu pašu nosaukumu, kam sekoja trīs sikvelas. Iespējams, ka japāņu skolnieku specifisko problēmu asociāciju dēļ, „*Skolas spoku stāsti*”, kaut arī Japānā ir populāri, taču nebija plaši izplatīti citās zemēs.⁴⁰

Bet ir arī cita *jōkai* būtņu specifika. Šī daļa uzvedas kā meža zvēri, karojot ar cilvēkiem, kuri nokļuvuši viņu teritorijā. Šīs būtnes parasti ir mežonīgas, kas mīt tālu no apdzīvotajām vietām. Taču pastāv arī izņēmumi, kaut gan tie sastopami reti. Šādi *jōkai* mīl kontaktēties ar cilvēkiem un, galvenais, viņi ir daudz stiprāki par parasto Japānas iedzīvotāju. Tādiem *jōkai* praktiski vienmēr ir cilvēka tēls un nepastāvīgs raksturs – sākumā tie var būt miermīlīgi, bet vēlāk kļūt par ienaidniekiem.

Vairākums *jōkai* pazīstami ar to, ka periodiski ēd cilvēkus (un daži pat pastāvīgi pārtiek no tiem). Viņi ir daudz stiprāki par parastajiem cilvēkiem un dzīvo daudz ilgāk (vairākus simtus gadus). Visiem *jōkai* ir viena kopīga īpašība – vāji pret garīgiem uzbrukumiem, talismaniem un burvju vārdiem. Šī iemesla dēļ vietējie priesteri tradicionāli nodarbojas ar problēmām, kas saistītas ar šīm būtnēm.⁴¹

Daži skaidro savu neseno aizraušanos ar *jōkai*, kā dzīšanos pēc izskaidrojumiem, noliedzot mūsdienu pasaules loģiku, kas atnesusi smagus laikus, kurus cilvēki pārdzīvo ekonomisko grūtību rezultātā. Citi to saista ar *shintō*, ar tradicionāliem animistiskiem uzskatiem, ka vietējie gari ir visur: mežos, kalnos, dīķos, upēs, kokos un akmeņos.⁴²

---

⁴⁰ Foster, M.D., 2009. *Pandemonium and Parade: Japanese demonology and the Culture of Yōkai*. University of California Press 205 lpp

⁴¹ Mithology.Ru, 2010. *Jokai*.

<http://mithology.ru/ekai.html> [skatīts 2013.03.25]

⁴² Hejs, J., 2009. *Kappa, Tengu, Yokai, Foxes, Spirits, luck gods and lucky symbols in Japan*.

<http://factsanddetails.com/japan.php?itemid=594> [skatīts 2013. 03.25]

2.1 Jōkai klasifikācija

2.1.1 Populārākie mistiskie dzīvnieki

2.1.1.1 *Tanuki* (狸) un *Mudžina* (貉)

Tanuki (狸 *tanuki*) ka arī *mudžina* (貉 *mujina*), var pārvērsties par cilvēkiem, izsekot tos, un arī pakļaut cilvēkus sev, bet viņi nav tik prasmīgi un bīstami kā lapsas, jo viņiem nav dievišķā spēka, kas lapsai dod īpašu stāvokli pārdabiskajā pasaulē.⁴³

Tanuki ir japāņu vārds, kas apzīmē jenotsuni. Tiek uzskatīts, ka *tanuki* komiskais izskats izveidojies *Kamakuras* ēras (鎌倉時代 *Kamakuar jidai*)⁴⁴ laikā.

*Tanuki*⁴⁵ statuetītes var atrast visur – pie japāņu tempļiem un restorāniem, un arī pat pie nūdeļu veikaliem. Uz šīm statuetītēm parasti ir uzvilka liela konusveidīga cepure, vienā ķepā tām ir *sake* pudelīte un „parādzīme” (tie nekad neapmaksā rēķinus) vai arī tukša soma – otrajā ķepā. Īstie savvaļas *tanuki* ir tikai nedaudz līdzīgi statuetēm, viss pārējais – autora fantāzija. Reizēm tos attēlo ar lieliem vēderiem, ka tas karājās ķermeņa abās pusēs kā ceļasomas ceļiniekam, vai arī tie spēlē uz sava cieši piebāztā vēdera kā uz bungām.

Ļaunie *tanuki* sāka parādīties *Kamakura* un *Muromači* periodu (室町時代 *muromachi jidai*)⁴⁶ stāstos un leģendās. Tikšanās ar *tanuki* nesolīja neko labu. Piemēram, *Kači-Kači Jama* (かちかち山 *kachikachi yama*) stāsts vēsta par *tanuki*, kurš piekāva kādu vecu dāmu līdz nāvei, un tā nokļuva „večiņu zupas” sastāvā, ko pasniedza neko nezinošajam vīram. Šis stāsts kļuva par precedentu, lai radītu izteicienu „*tanuki* zupa”. Citi stāsti vēsta par to, ka *tanuki* ir ne tikai nekaitīgi, bet gan ļoti noderīgi sabiedrības locekļi. Citas leģendas stāsta mums par garīdzniekiem, kuri dzīvojuši senos laikos, kuri patiesībā bija *tanuki*. *Tanuki*, kuri spēja pieņemt jebkuru formu, reizēm tika uzskatīti par ģimenes pavarda garu iemiesošanas, kuriem bija jau vairāk par simts gadiem.

Populārā pasaka ar nosaukumu *Bunbuku Čagama* (分福茶釜 *bunbuku chagama*) vēsta par *tanuki*, kurš apmānījis mūku, pārvēršoties par zaķīti. Cits vēstījums runā par *tanuki*, kurš piemānījis mednieku, to tā sajaucot, ka savu roku vietā viņš redzēja koku zarus. *Tanuki* viņu jaucis līdz tam laikam, kamēr mednieks atlaidis rokas un nokritis no koka, kurā no

⁴³ Visser, M.W., 1908. *The Fox and the Badger in Japanese Folklore*. Fukuin Printing Co., Ltd. 21pp

⁴⁴ *Kamakuras* ēra – nosaukta pēc *Kamakuras* pilsētas, sākotnēji ciemats, kas kļuva par centru pirmā *šōgunata* Japānā. (*Šōgun* (将軍 *shōgun*) - cilvēks kurš patiešām (atšķirībā no Imperatora galmā Kioto) valdīja Japānā lielāko laika daļu no 1192. līdz 1868. gadam.

⁴⁵ 8.att., 9.att.

⁴⁶ *Muromači* periods – 1336.-1573. gads. Neraugoties uz kariem un dumpjiem, šiem laikiem raksturīgs iekšzemes un ārvalstu tirdzniecības uzplaukums, kā arī lauksaimniecības, rūpniecības un inženierzinātnes uzlabošana.

bailēm bija uzlīdis. Runā, ka *tanuki* izjokojot tirgotājus, pasniedzot papīrnaudas vietā lapas. Starp citu, lapas ir *tanuki* rituāla elements, ko veic, lai mainītu ārējo izskatu.⁴⁷

Reiz dzīvoja vecs fermeris, kurš apstrādāja laukus kalnos. Vienu dienu atnāca viņa vecā sieva un atnesa vakariņas. Bet tanuki tās nozaga un apēda. Tas veci saniknoja, tāpēc viņš noķēra tanuki, un aiznesa mājās, pakarot to aiz kājām. Tad viņš sacīja sievai: „Izvārīsim no šī tanuki zupu. Izgatavo to labi un gaidi, kamēr es pārnakšu”, pēc tam viņš atkal aizgāja uz lauku.

Viņa sieva berza miežus piestā un dziedāja, tad tanuki sacīja, „Pirms tam, kad jūs mani izvārīsi, drīkst es saberzīšu miežus jums?” Protams, ka vecīņa noticēja, viņa atsēja auklu, un pieveda viņu pie piestas.

Tanuki metās virsū vecajai sievietei, nosita viņu un pagatavoja no viņas zupu. Viņš pieņēma viņās izskatu un sēdēja, gaidot, kad no lauka atgriezīsies vecis. Kad vecis atgriezās no lauka un gribēja iestrēbt zupu, tanuki pieņēma savu pirmatnējo izskatu un kļiedza: „Tu – veci, ēd savu sievu! Vai tad tu neievēroji kaulus zem grīdas!?” izsmejot priecājās, viņš pieskrēja pie durvīm un pazuda.

Vecis nosvieda irbuļus un ilgi un rūgti raudāja. Tajā laikā kalnā dzīvoja vecs zaķis. Viņš sadzirdēja raudošā vīrieša balsi, atnāca un mēģināja viņu nomierināt, sakot, ka viņš var palīdzēt atriebt par vecās sievietes nāvi. „Vispirms”, viņš sacīja, „uzcep man nedaudz pupas”. Un vecis uzcepa tās. Zaķis ielika pupas maisā un sacīja: „Tagad atkal kalnos”, un aizgāja prom. Tanuki pievilka smarža, viņš atnāca un sacīja: „Dod man sauju šo pupu”. Zaķis to gaidīja, tāpēc sacīja: „Es došu, ja tu man atnesīsi saišķi sausas zāles.” „Atnesīšu”, atbildēja āpsis, „bet vispirms dod man pupas”. Viņš lūdza, bet zaķis sacīja: „Došu pēc tam, kad atnesīsi sauso zāli”. Pēc tam viņš uzlika uz tanuki muguras lielu čupu sausas zāles. Zaķis izņēma savu kramu un uzšķīla dzirksteli. Tanuki, satraucies no trokšņa, jautāja: „Kas tas?” Zaķis atbildēja: „Tās ir Kači Kači kalna skaņas”. Drīz uguns sāka iedegties, to izdzirdot, tanuki atkal jautāja: „Kas tas ir?” Zaķis atbildēja: „Tas? Dieva kalna skaņa.” Tai laikā uguns izplatījās pa tanuki muguru. Sāpēs kļiedzot, viņš apgriezās un, nokratījis zāli, aizskrēja.

Pēc tam zaķis sajauc nedaudz mērces un sarkanos piparus, uztaisīja leikoplastu, uzlika cepuri un devās pārdot to, kā zāles pret tulznām un apdegumiem. Tanuki bezpalīdzīgs gulēja uz muguras vienās vātīs un pušumos. „Tām vajadzētu būt labām zālēm,, viņš padomāja, kad izdzirdēja par plāksteri, tāpēc, viņš uzlika pāris uz muguras. Šausmīgas sāpes sajuta tanuki, kad leikoplastu ar sarkanajiem pipariem piestiprināja uz viņa iekaisušās ādas. Viņš šūpojās

---

⁴⁷ Japanlegend.ru, 2008. *Tanuki*.
<http://www.japanlegend.ru/tanuki.php> [skatīts 2013.03.26]

atkal un atkal, un kauca ilgi un rūgti. Un pēc divdesmit dienām tanuki brūces bija sadziedētas. Zaķis pēc tam uztaisīja laivu, un tanuki, viņu redzot jautāja: Ko tu ar šo laivu darīsi?" Zaķis atbildēja: „Es taisot zivis pamakšķerēt”. Tanuki kļuva žēl, viņš nebija īpaši gudrs tādā darbā. „Es arī uztaisīšu laivu, no māliem”, viņš teica.

Uztaisījis laivu no māliem, tanuki sāka airēt jūrā kopā ar zaķi. Kad tanuki laiva sāka grimt, zaķis pacēla airi un iesita tanuki nāvējoši pa galvu, tādā veidā atriebjot par veča sievas nāvi.⁴⁸

Āpša – *mujinas*⁴⁹ pārvēršanas variantu ir daudz, bet visbiežāk viņš pārvēršas par skaistu meiteni, lai pievilinātu savu upuri, kas parasti ir vīrietis. Āpsis ir ļoti pievilcīgs šajā maskējumā, upurim, parasti, jāguļ „paša apskāvienos”. No rīta pēc pamošanās upuris jūt riebumu, no tā, ka pats gulējis uz puvušām lapām, un tukšā vietā.

Metamorfozes mīlošais āpsis bieži slēdz derības ar vīriešiem, maksājot ar zelta monētām. Viņš savāc nopirkto preci, bet monētas drīz pārvēršas par sausām lapām, tirgotājam par lielām bēdām. Tai pašā laikā āpsis nekautrējas pielietot savus paņēmienus uz citiem dzīvniekiem, pat, ja, galu galā, viņš arī var dārgi samaksāt par paša krāpšanos. Galējos gadījumos, āpsis var aprīt cilvēku, konkrētai nebēdnībai.⁵⁰

Reiz naktī, samērā vēlu, tirgotājs ļoti steidzās mājās, un tāpēc sadūšojās iet taisni cauri nezālēm apaugušai vietai. Kad apmēram puse bīstamā ceļa jau bija aiz muguras, viņš ieraudzīja sievieti pie grāvja, pieplakušu zemei. Viņa bija absolūti viena un, izskatījās, ka rūgti raud. Tirgotājs iedomājās, ka nabadzīte taisās slīcināties, un viņš apstājās un pēc neilgas šaubīšanās, gāja pie ūdens, ar mērķi kaut kā nomierināt nelaimīgo. Viņa izrādījās trausla, gracioza un skaisti ģērbta, bet viņas mati bija sasukāti, ka jaunai meitenei, kas nāk no labas ģimenes.

„Sakiet man, kas jūs satrauc, un ja pastāv kaut maza iespēja, jums palīdzēt, es palīdzēšu jums”, sacīja tirgotājs. Viņš, patiešām, gribēja viņai palīdzēt, jo bija ļoti labs cilvēks.

Bet sieviete turpināja raudāt, slēpjot no viņa seju aiz sava kimono garās piedurknes. „Neraudiet, es jūs lūdzu, labāk sakiet, kā varu jums palīdzēt”, sacīja tirgotājs.

---

⁴⁸ Moriguči, T., 1926. *Kogane no uma: Nōmin dōva-šū. Kači-Kači jama.* (森口多里「黄金の馬：農民童話集」 「かちかち山」) Jitsugyōnonihonsha 58.-63.lpp

⁴⁹ 10.att.

⁵⁰ Casal, U.A., 1959. *The Goblin Fox and Badger and Other Witch Animals of Japan.* Nanzan University 51,52 lpp

Viņa lēni iztaisnojās, vēl joprojām aizgriezusies un turpināja ciest, šņukstot un stenot, piesegusies ar piedurkni. Te pēkšņi sieviete pagriezās, nolaida piedurkni, un ar plaukstu lēni pārvilka pār seju no augšas uz leju; un cilvēks ieraudzīja, ka viņai nebija ne acu, ne deguna, ne mutes...

Viņš iekliedzās un aizskrēja prom.

Pavecais tirgotājs aizvien vēl skrēja un skrēja, un viņam priekšā bija tukšums un tumsa. Un viņš nevarēja ne saņemties, ne apstāties, ne paskatīties atpakaļ. Beidzot parādījās kaut kāda dzirkstele, tik tālu, kas līdzinājās jāņtārpiņa viltus spīdumam, bet tā deva cilvēkam spēkus, un viņš devās uz tās pusi. Šī uguniņa izrādījās klīstoša sobas⁵¹ pārdevēja lukturīša vientuļa uguns, kas bija izvietojies ar savu pārvietojamo vitrīnu un nojumi pašā ceļmalā. Pēc notikušā jebkura gaisma un cilvēka sabiedrība bija laba.

– Ei tu, kas ar tevi notika? Tev kāds nodarīja pāri? Aplaupīja? – jautāja pārdevējs.

– Nē, ne kāds nelaupīja, ne pāri darīja, – nosēca nelaimīgais.

– Tikai nobiedēja tevi, ja? – jautāja pauninieks nedraudzīgi. – Laupītāji?

– Nē, ne laupītāji, – novaidēja tirgotājs. Un piebilda: – Es redzēju... es redzēju sievieti, tur pie grāvja, un viņa parādīja man... es nespēju izstāstīt tev, ko viņa man parādīja!

– Ha! Vai nebija tas, ko viņa tev parādīja, līdzīgs šim? – iesaucās sobas pārdevējs un lēni pārvilka ar plaukstu pār savu seju no augšas uz leju. Pārvēršot to par kaut ko līdzīgu šausmīgi milzīgai lillā olai.⁵²

Tanuki un Mudžinas atspoguļojums „Heisei Tanuki Gassen Ponpoko” (平成狸合戦ぽんぽこ) anime

Darbība norisinās mūsdienu Japānā. Cilvēki paplašina īpašumus, nodarbojas ar mežu izciršanu, tādā veidā laupot vietējiem dzīvniekiem *tanuki* mājas. *Tanuki* sāk sacensties savā starpā par resursu samazināšanu, bet tomēr nolemj apvienoties, lai apstādinātu izciršanu. Vairāki *tanuki* ir sacelšanās priekšgalā, to skaitā ir arī vadonis *Gonta*, vecs mediums *Seidzaimon*, viedā *Oroku* un jaunais *Šokiči*. Izmantojot savas iluzionās iemaņas (kas viņiem ir jāpārmācās, tā kā ir tās aizmirsuši), viņi plāno vairākas diversijas, tai skaitā rūpniecisko spiegošanu. Viņu uzbrukumi kropļo un pat nogalina cilvēkus, iebaidot lielu daļu celtniekus, novedot tos līdz atlaišanai. Un pat tas nepalīdz, veco strādnieku vietā nāk jaunie. Izmisumā

⁵¹ *Soba* (蕎麦 *soba*) - japāņu nacionālais ēdiens – garas brūni-pelēkas no griķu miltiem veidotas nūdeles. Pazīstamas no XVI gs. vidus.

⁵² Hearn, L., 2006. *Kwaidan. Stories and Studies of Strange Things*. Stone Bridge Press 46 lpp.

tanuki sūta ziņnesi pēc dažādu leģendāro gudrinieku no citiem reģioniem palīdzības. Pēc dažām dienām, viens no sūtņiem atgriežas ar trim gudrajiem no *Šikoku* (四国 *shikoku*) salām⁵³, kur attīstība nav problēma, un *tanuki* vēl aizvien tiek godāti. Visi kopā viņi pieliek pūles, lai atjaunotu sakarus ar pārdabiskajiem spēkiem, īstenojot operāciju „Garu parāde”, liekot cilvēkiem domāt, ka pilsēta pārpilna ar spokiem. No ļoti spēcīgās iluzionārās spriedzes viens no vecajiem mirst. Liekas, ka visi centieni bijuši veltīgi, kad viens no kaimiņu tematiskā parka īpašniekiem, paziņo, ka tas bijis tikai reklāmas triks. Pēc tādas neveiksmes, *tanuki* vienotība izjūk mazos grupējumos, kur katra seko savai stratēģijai. Viena grupa terorizē celtniekus, otra bezcerīgi cenšas iegūt masu informācijas līdzekļu uzmanību.

Kad visas izmantotās iespējas nedod vēlamo rezultātu, *tanuki* nolemj izveidot pēdējo lielo ilūziju, uz laiku pārvēršot pilsētu atpakaļ tās pirmatnējā stāvoklī, lai atgādinātu cilvēkiem, ko viņi ir pazaudējuši. Kad *tanukas* spēki ir izsīkuši, viņi nolemj saplūst ar cilvēku sabiedrību, viens pakal otram, atsakoties no tiem, kas paliek jenotsuņa izskatā. Ziņojumi, kas nokļūst masu informācijas līdzekļos, aptur celtniecību, sabiedrība ātri reaģē uz problēmu, aicinot veidot parkus. Bet šie parki ir pārāk mazi, tāpēc daži no *tanuki* cenšas izdzīvot tur, ēdot ēdiena paliekas un izvairoties no sabiedriskā transporta, tajā laikā, kad citi uzskatīja par pareizu aiziet dziļi laukos.

Pēdējā daļā parādīts, kā vienā jauka dienā, *Šokiči*, kas pievienojies cilvēkiem, atgriežas mājās no darba. Viņš redz *tanuki*, kurš pazūd mājas plaisā. *Šokiči* lien viņam pa pēdām, ceļš ved uz pļavu, kur pulcējas visi viņa vecie draugi.

Emocionālajā fināla ainā, *Šokiči* pēkšņi vēršas pie skatītājiem un lūdz viņus, lai tie ir iejūtīgāki pret *tanuki* un citiem dzīvniekiem, kam piemīt pārdabiskas spējas, tāpat lūdz neiznīcināt viņu dzīvojamo vietu.⁵⁴

Šīs animē režisors *Takahata Isao* (高畑 勲 *Takahata Isao*) galvenokārt atainojis *tanuki* kā jenotsuņi, saglabājot to vilnas krāsu, un to izmērus. Arī *tanuki* milzīgo vēderu, un viņu slavenās lielās ģenitālijas, bija precīzi uzzīmētas šajā animē.

Tā kā jēdziens „jenotsuns” un „āpsis” Japānā ir cieši saistīti, režisors arī izmantojis slaveno āpša tēlu – *mudžina*. Animācijas filma „*Ponpoko*” ir tāda aina, kur policijas oficiers redz ceļmalā raudošu skaistu meiteni, kas patiesībā ir pārvērties *tanuki*, kurš cenšas policistu izjokot. Šeit režisors izmantojis atšķirīgas *mudžinas* īpašības, un piešķīris tās *tanuki*. Oficiers cenšas viņu mierināt, bet, kad viņa pagriežas pret viņu, tad izrādās, ka viņai meitenes sejas vietā ir bez sejas maska. Oficiers šausmās steidzas izstāstīt dežūrējošam policistam par

⁵³ Šikoku salas - mazākas pēc platības un iedzīvotāju skaita salām Japānā. Sevišķi daudz stāstu par Tanuki var atrast Šikoku salās, tas ir saistīts ar lapsas trūkumu šajā salā.

⁵⁴ Takahata, I., 1994. *Heisei Tanuki Gassen Ponpoko*. (高畑勲 「平成狸合戦ぽんぽこ」). Studio Ghibli, Toho

notikušo, bet arī tas izrādās bez sejas, kad pārvelk ar roku pār seju. Tas pats atkārtojas ar pircējiem veikalā, kas arī ir vieni vienīgi *tanuki*.

2.1.1.2 *Kicune* (狐)

Japāņu lapsa *kicune* (狐 *kitsune*) ir unikāla figūra dzīvnieku pasaules vēsturē. *Kicune* tiek uzskatīta par pašu noslēpumaināko, apburošāko un nerātno būtni. Ir zināms, ka *kicune*, savu pārdabisko spēju dēļ, skaitās par dievību. *Kicune* ir apveltīta ar metamorfozi, viņa spēj apburt cilvēkus skaistas meitenes veidolā.⁵⁵ Papildus savam unikālam veidolam, lapsas uztver kā spektrālu dzīvnieku, kas spēj pārvērsties.⁵⁶

Dažās pasakās lapsām ir jāveic speciāls rituāls, lai iegūtu cilvēka izskatu, un ne tikai. Lai iegūtu cilvēka izskatu, viņai ir jāuzliek uz galvas cilvēka galvaskausu un jālūdzas tik ilgi, kamēr nenotiks pārmaiņas. Citās pasakās, kurās lapsas attēlotas cilvēka formā, tās jau uzreiz ir cilvēka izskatā, tāpēc lasītājs nekādu speciālu rituālu neredz, kas nepieciešams pārveidošanai. Pārvēršanās atpakaļ par lapsu vienmēr ir negaidīta. Dažās leģendās lapsu nodod aste, kas karājas ārā no *kimono*.

Lapsas gan vīrieša, gan sievietes izskatā bieži sauca par pievilcīgām. Viņām bija īpaši pievilcīgs skatiens, kurš ievilināja upurus, īpaši, kad tās skatījās lapsām sejā.

Tajā pašā laikā „pieburšana” ir vienkārša ilūzija, kas liek upurim aizmirst par veselo prātu. Dažos stāstos lapsas tādā veidā kontrolē cilvēkus un dzīvniekus. Reizēm viņas to dara ar kustībām, piemēram, lēni luncinot asti. Ir stāsti, kas vēsta par lapsām, kas savā dabiskajā izskatā, atdarina cilvēka balsi. Vairākumā tādu stāstu lapsa izmanto šīs spējas vienkārši savai labpatikai, nesejojot tumšajiem mērķiem. Ir pasakas par lapsām, kuras prot ieņemt cilvēka ķermeni, un ir ierakstītas *Kondžaku Monogatorišū*⁵⁷. Bet leģendas par „apsēstību” ir daudz mazāk, nekā leģendas par „izskata izmaiņu”. Līdz pat 20.gs. beigām japāņi turpināja ticēt māņticībai par „lapsas apsēstību”, bet daži cilvēki no lauku rajoniem turpina ticēt vēl šodien. Trakumu un halucinācijas bieži piedēvē pie „lapsu apsēstības”, tāpat kā tika piedēvēti Eiropā pie „dēmon apsēstības”.

⁵⁵ Nozaki, K., 1961. *Kitsune. Japan's Fox of Mystery, Romance and Humor*. Hokuseido Press. XIIIpp.

⁵⁶ Kang, Xiaofei, 2006. *The Cult of the Fox: power, gender, and popular religion in the late imperial and modern China*. Columbia University Press 104.lpp

⁵⁷ *Kondžaku Monogatori* (今昔物語集 *Konjaku Monogatorishū*) – Japāņu kolekcija kur ir vairāk nekā viens tūkstošs stāstu, uzrakstītu vēlū Hejan perioda laikā.

Leģendas reti kad paskaidro, kāpēc lapsas tik ļoti mīl apburt cilvēkus, iesprostojot tos ilūziju lamatās. Leģenda par lapsu laulībām vēsta: „Skaistas sievietes izskatā lapsa ved cilvēkus kārdinājumā, lai apmierinātu savas vēlmes”.⁵⁸

Tāpat ir zināms, ka lapsas uzbrūk ne tikai pēc savas gribas, bet arī pēc to cilvēku pavēles, kuriem viņas reizēm kalpo. Tādus cilvēkus sauc par *kicune-cukai* (狐つかい *kitsune-tsukai*). Uzskata, ka viņiem ir pazīstamas lapsas, kuras sniedz viņiem savus pakalpojumus. *Kicune-cukai* baro lapsas katru dienu, bet par to lapsām jāatmaksā – viņām ir jāizmanto savas pārdabiskās spējas pēc saimnieka lūguma.⁵⁹

Vārds *kitsune* veidots no diviem japāņu vārdiem: *kitsu* un *ne*. Uzskata, ka *kitsu* ir skaņa, ko rada lapsa, kas līdzīga smilkstēšanai, bet *ne* daļa, kas izsaka maigas jūtas. Lapsas mūsdienās Japānā ir reti sastopamas, pat lauku rajonos. Senatnē tās ar saviem spicajiem purniem nesteidzīgi klejoja, velkot aiz sevis savas garās kustīgās astes.⁶⁰

Brauciena laikā katrā zaļā ceļmalā, un katrā ciemā, mežā, gandrīz katrā kalnā un pat katrā piepilsētā, jūs varat redzēt nelielas *šinto* svētnīcas, kurās, seja-pret-seju sēdēs akmens lapsas. Šādas svētnīcās un tempļi, pieder dievībai *Inari* (稲荷 *Inari*).⁶¹

Tradicionālajā mākslā divas baltās lapsas atradās abās dievības *Inari* pusēs. Bet mūsdienās *Inari* tēls ir pazudis, un tā vietā nāk viņa dieva sūtņi – *kicune*.⁶² Kā zināms *Inari* ir rīsa dieviete. Vārds *Inari* radies no vārda *ine* (稲 *ine*), no rīsa auga. Burtiski *Inari* nozīmē – rīsa auga audzēšana, rīsu raža.⁶³ Japānā rīss ir svēts, cieši saistīts ar auglību, ar dzīvības uzturēšanu. Tāpēc *Inari* un to lapsām ir jāziedo, citādi var rasties katastrofālas sekas, kas nav labvēlīgas fermeriem un cilvēkiem.⁶⁴

Cepts *tofu*⁶⁵ ir mīļākais Japāņu lapsu ēdiens, *Inaridzuši rollu* stūrīši līdzīgi lapsu ausīm, tādējādi pastiprinot asociāciju. Priesteri parasti nepienes tos dievībai, bet, pie *Inari* tempļa veikalos bieži var redzēt ceptu *tofu* ko pārdod pielūdzējiem. Ticīgie bieži ienest svētnīcā lapsu statuetes, un dažkārt tempļiem tiek dāvināti lapsas izbāzņi. Savulaik tempļos dzīvoja lapsas, un tas godāja, patlaban šī tradīcija vairs nepastāv.⁶⁶

---

⁵⁸ Watts, M., *Kitsune: Coyote of the Orient*.

<http://ranea.org/watts/writing/kitsune.html> [skatīts: 09.05.2013]

⁵⁹ Blacker, C., 1989. „The Catalpa Bow. A study of shamanistic practices in Japan”. Unwin Hyman Ltd. 52.lpp

⁶⁰ Nozaki, K., 1961. „Kitsune. Japan’s Fox of Mystery, Romance and Humor”. Hokuseido Press. 3lpp

⁶¹ Hearn, L., 2004. „Glimpse of an Unfamiliar Japan”. Kessinger Publishing 197.lpp

⁶² Schumacher, M. 1999-2011. *Inari*.

<http://www.onmarkproductions.com/html/oinari.shtm> 1 [skatīts 2013.05.09]

⁶³ Nozaki, K., 1961. *Kitsune. Japan’s Fox of Mystery, Romance and Humor*. Hokuseido Press 10lpp

⁶⁴ Schumacher, M. 1999-2011. *Inari*.

<http://www.onmarkproductions.com/html/oinari.shtm> 1 [skatīts 2013.05.09]

⁶⁵ *Tofu* – „sojas biezpiens”, barību produkts no soju pupām, kas ir bagāts ar olbaltumu.

⁶⁶ Smyers, K., 1999. “The Fox and the Jewel: Shared and Private Meanings in Contemporary Japanese Inari Worship”. Honolulu: University of Hawaii Press 88.-89.lpp

Inari templis ir viens no populārākajiem un plaukstošākajiem svētumiem Japānā, tik cieši saistīts ar *kicune* tradīcijām, kā dzīvnieki ar japāņu tautu. Templis ir kā svētums. *Inari* templi ar raksturīgajiem *toriji* (鳥居 *torii*) un pāris baltām lapsām, Dieva sūtņiem, var sastapt visur valstī – gan pilsētās, gan ciematos. To miniatūras atrodas gan privātmājās, gan *geiša* (芸者 *geisha*)⁶⁷ mājās, gan uz veikalu jumtiem, dārzos, un citas vietās.⁶⁸

Viena Imperatora valdīšanas laikā, piemēram ap 1155. gadu, bija kalpone, pati gudrākā un pati skaistākā sieviete visā valstī un pat visā pasaulē. Kalpones noslēpumainais ķermenis burvīgi smaržoja, bet viņas apģērbs bija skaists visu dienu. Viņa radīja Imperatorā nepārvaramu interesi. Turklāt kalpone bija ne tikai skaista, bet arī ārkārtīgi gudra. Viņai varēja dot gadus divdesmit, un nebija pasaulē nekas tāds, ko viņa nezinātu. Lai kādu jautājumu neuzdotu, viņa, viegli smaidot, atbildēja ar vienkāršiem vārdiem.

Tas likās dīvaini, tāpēc Imperators nolēma pārbaudīt viņas zināšanas, uzdodot sarežģītus jautājumus par budismu. Kalpone atbildēja, citējot fragmentus no dižo mūku sen sarakstītajiem rakstiem. Imperators un pārējās kurtizānes, klausoties viņas atbildes, bija satriekti.

Tad Imperators sagatavoja vēl cietāku mīklu.

– Debesīs ir tas, ko sauc par Piena Ceļu. Kas tas ir patiesībā?

– Kur gan tāda kā es to var zināt? Bet es domāju, ka tas ir Mākoņa gars.

– Patiešām. Mākoņa gars... interesanti!

Imperators bija tik dziļi satriekts, ka kalpone palika pie Imperatora dienu un nakti. Viņš viņu lutināja, it kā viņa būtu viņa ķeizariene. Reiz, kad Japānā notika dzejas un mūzikas priekšnesumi, Imperators paņēma viņu līdzi. Viņi sēdēja vēsā istabā aiz bambusu priekškara. Tieši tajā laikā uzpūta stiprs vējš, nodzēšot visas sveces, un istabā kļuva tumšs. Visiem likās, ka kalpones ķermenis izstaro gaismu. Tas mirdzums bija līdzīgs rīta saulei. Kad bambusa aizkars tika pacelts, gaisma kļuva spilgtāka, kā dienas vidū, kaut bija tumša nakts. (Tieši pēc šī notikuma kalpone kļuva pazīstama kā Tamamo-no-Mae). Viesiem ļāva uzdot jautājumus Tamamo-no-Mae⁶⁹, uz kuriem tie gribēja saņemt atbildes. Iznāca jauna meitene un jautāja par mūziku. Tamamo-no-Mae uz to atbildēja viegli. Klātesošie zaudēja valodu no sajūsmas.

---

⁶⁷ Geiša tradicionāli ir japāņu sieviete - izklaidētāja un laika kavētāja, kura ir skolota tradicionālajās japāņu mākslās, tai skaitā mūzikā, dziedāšanā un dejošanā, kā arī prot vadīt tējas ceremoniju un pieprot *šamisena* spēli. Geišas arī iesaista savus klientus vieglās sarunās. (*Šamisen* (三味線 *shamisen*) – Japānas tradicionālais mūzikas instruments)

⁶⁸ Nozaki, K., 1961. „Kitsune. Japan's Fox of Mystery, Romance and Humor”. Hokuseido Press 10lpp

⁶⁹ 11.att.

Pēc tam viņa dalījās savās zināšanās par mūzikas instrumentiem, vādekļiem, ekipāžām, tā pārsteidzot vēl vairāk.

Imperators likās nedaudz izbiedēts, bet Tamamo-no-Mae skaistuma ietekmē, viņš apmainījās ar viņu solījumiem. Taču Imperators drīz negaidīti saslima. Neviens nezināja viņa slimības iemeslus un tādēļ nevarēja palīdzēt; dienu no dienas viņam kļuva aizvien sliktāk. Pēc ārsta domām, šo slimību viņam atnesa ļaunums, tāpēc viņš nevar izārstēt Imperatoru. Tāpēc ārsts aizgāja pie zintnieces un lūdza izzīlēt Imperatora likteni. Zintniece viņam atbildēja, ka kaut kas sliktks notiks ar Imperatoru. Tikai lūgšanas var palīdzēt viņam. Viss galms krita panikā. Labākie mūki, kurus atveda no tempļiem, masveidā lūdzās.

Taču lūgšanas nekādu efektu nedevis, bet Imperatora stāvoklis turpināja pasliktināties. Viens pakaļ otram mūki aizbrauca. Kad zintniece Imperatoram zīlēja vēlreiz, viņa sacīja:

– Imperators ir slimš Tamamo-no-Mae dēļ. Ja Tamamo-no-Mae aizies, viņam kļūs labāk.

Tad zintniece pastāstīja, ka Tamamo-no-Mae ir simtgadīgas lapsas gars, kas dzīvo līdzenumā. Lapsa bija vairāk nekā 12 metrus gara un ar divām astēm. Ieguvusi skaistas sievietes veidolu un pieeju Imperatoram, viņa saīsināja viņa dzīvi, īstenojot savu velnišķo sazvērestību, varas ieņemšanu.

Imperatoram par to paziņoja, bet viņš neticēja. Tad viņam palika sliktāk dienu no dienas. Tomēr paklausot zintnieces padomam, Imperators sāka pielūgt dievības, bet Tamamo-ne-Mae lika upurēt tām. Tamamo-no-Mae bija jāpiekrīt, jo ministri sacīja, ka tas izdziedēs Imperatoru, bet viņas rīcību pēc nāves apbrīns. Tajā pašā dienā, Tamamo-no-Mae tērpta vēl elegantāk kā jebkad, upurēšanas procesa laikā negaidīti pazuda.

Visi prātoja, kā tikt vaļā no šīs lapsas. Daudzi uztraucās par iespēju tikt vaļā no tādas būtnes ar cilvēciskiem spēkiem, bet, galu galā, nolēma sapulcināt visus zināmos loka šāvējus. Bija nolemts sarīkot lapsu medības.

Kad loku šāvēji brida caur lielo zāli līdzenumā, viņi uzdūrās lapsai ar divām astēm, par kuru bija tik daudz dzirdējuši. Sākās pakaļdzīšanās, bet tā kā viņa bija radība ar pārdabiskām spējām, Tamamo-no-Mae izglābās no nāves. Tad viens mednieks izšāva savu īpašo bultu. Lapsa nokrita uz zemes. Lapsas līķi aizveda uz galvaspilsētu.⁷⁰

---

⁷⁰ Kyoto University Library, 2003. *Tamamo-no-Mae*.
<http://edb.kulib.kyoto-u.ac.jp/exhibit-e/otogi/tamamo/tamamo.html> [skatīts: 2013.05.09]

Kicunes atspoguļojums Jamaguči Judži „Jami to Bōši to Hon no Tabibito” (ヤミと帽子と本の旅人) anime

Režisora *Jamaguči Judži* 13 sēriju *anime*, kas uzņemta pēc tāda paša nosaukuma erotiskās datorspēles. Neskatoties uz to, ka personāži un to attiecības ir tādas pašas kā spēlē, tā *anime*, sižets ir atšķirīgs. Sižets nav līnijveida, katrā sērijā ir atšķirīgs otršķirīgs personāžs. Tāds ir arī personāžs *Meirin* (メイリン *Meirin*) un *Tamamo-no-Mae*.

Pēc sižeta divas māsu *Adzuma Hadzuki* (東葉月 *Azuma Hazuki*) un *Adzuma Hacumi* (東初美 *Azuma Hatsumi*) dzīvo vienā lielā mājā. Vecākā *Hacumi* ir audzubērns. Viņa kopš dzimšanas ir mēma. *Hadzuki* – jaunākā māsa ir viņā iemīlējusies. Un, kaut arī skolā *Hadzuki* saņem dāvanas no pielūdzējām, visi šie priekšmeti atrod vietu miskastē, jo *Hadzuki* mīl tikai savu vecāko māsu. Vecākās māsu *Hadzuki* sešpadsmit gadu dzimšanas dienas priekšvakarā, nevaldot pār sevi, mēģina noskūpstīt *Hacumi*, kamēr tā guļ. Bet tajā brīdī, kad pulkstenis rāda pusnakti, *Hacumi* izgaist zaļā starojumā. Pēc negaidīti parādās runājošais papagailis *Ken* (ケン *Ken*), vaimanā par kaut kādas Evas kundzes zaudējumu. Izrādās Eva – bibliotēkas saimniece, kur, atverot jebkuru grāmatu, var nokļūt pasakainā pasaulē. Evai ir apnikusi garlaicīgā dzīve glabātuvē, un viņa nolemj izmainīt to ar grāmatu palīdzību, atstājot bibliotēku savas masas *Lilitas* pārziņā. Jebkurā pasaulē pēc tam, kad Evai būs palikuši sešpadsmit gadi, viņa pazūd un iejūk jauna grāmatā. *Hadzuki* kopā ar papagaili dodas meklēt savu māsu grāmatu pasaulēs.⁷¹

Tamamo-no-Mae, kas ir *Merin* formā, sieviete-lapsa ar deviņām astēm, dzīvo daudzu pasaulu krustojumā. *Anime Tamamo-no-Mae* raksturo *Meirin* ka savu otro „Es”, kas var nozīmēt, ka *Meirin* – ir viņas radījums, neatkarīga būtne, kas ir atdalījiesies no *Tamamo-no-Mae*. (*Meirin* ir ļoti jautra un viltīga meitene – *kicune* ar divām astēm). Neskatoties uz seksuālajām izlaidībām un alkohola atkarību *Tamamo-no-Mae* būtne nav beznozīmīga, viņai ir milzīgs vērīgums cilvēku izpratnē, tāpat viņa nesavtīgi palīdz citiem. Piemēram, vienu personāžu pārvērš savā patiesā formā.

Šajā *anime* var atrast līdzību ar leģendu par *Tamamo-no-Mae*. Piemēram, leģendā *Tamamo-no-Mae* pieņēma skaistas meitenes izskatu, lai satuvinātos ar Imperatoru, ar mērķi ieņemt varu. Bet *anime* attēlots, ka *Tamamo-no-Mae*, precīzāk viņas otrais „es” *Merin*, cenšas paaugstināt savu rangu, lai pietuvinātos princesei, lai tā varētu vairot viņas spēku.

Vēl viena līdzība ar leģendu ir divas astes, gan *Tamamo-no-Mae* leģendā, gan *Meirin* *anime*. Ir vairākas variācijas leģendai par *Tamamo-no-Mae*, kurās rakstīts, ka viņai ir deviņas

---

⁷¹ Jamaguči, J., 2003. *Jami to Bōši to Hon no Tabibito* (山口祐司「ヤミと帽子と本の旅人」) Studio Deen 8.-13. sērijas

astes, kas ir arī attēlots šajā anime. *Jamaguči Judži* nolēmis dot savam personāžam, lapsai vārdu kā *Tamamo-no-Mae*, un piešķīris arī līdzību ar to.

2.1.1.3 *Bakeneko* (化け猫)

Ja viltībā āpsis konkurē ar lapsu, tad tirgotāju un krodzinieku vidū viņa sāncensis ir kaķis, *bakeneko* (化け猫 *bakeneko*). Kaķa attēlojums *manekineko* ar paceltu ķepu – ir daudzu iestādījumu pazīme, arī personīgo mājokļu. Ja pacelta ir labā ķepa, tad tas ir „aicinošais laimes kaķis”, bet, ja kreisā ķepa – tad tā mājokļa saimnieks ir visai pragmatisks un ieinteresēts vienīgi finansiāla panākumā.⁷²

Zināms, ka *bakeneko* var pārsniegt parastā kaķa izmērus, pastiepjot savas varenās ķepas durvīs, viegli meklējot cilvēcisku upuri, kā kaķis pārmeklējot alu. Arī viņi spēj pieņemt cilvēka izskatu, reizēm aprijot cilvēkus, vai zogot to personības.^{73,74}

Ļaudis ir cieši pārliecināti, ka kaķiem nevar uzticēties. Īpaši, ja kaķis ir piedzimis ar garu asti, kuru nekavējoties jāapgriež, lai dzīvnieks nepāriemiesotos *nekomata* (猫又 *nekomata*).⁷⁵ Kaķu īpašība ir, ka viņi, tāpat kā lapsas, visbiežāk pieņem sievietes izskatu. Par nelaimi, noziedzīgiem vīriem un citiem pāridarītājiem, kaķu izskatu visbiežāk pieņem viņu dēļ mirušā dāma, kas izmanto visu kaķa maģijas spēku atriebībai.⁷⁶

Kaķiem ir kaut kāds īpašs maģisks simbols, katrā gadījumā, pret viņiem jāizturas īpaši uzmanīgi. Īpaši uzmanība nepieciešama, kad kaķis kļūst vecs, un viņa vilna kļūst iesirma: vecums attīsta viņa sliktās noslieces, un tāpēc tas var kļūt par *nekomata*.

Kā vairums *bakeneko*, *nekomata* ir neparasti lieli kaķi. Ir zināms, ka viņu augums var sasniegt pusotru metru bez astes, kas sadalījusies divās daļās. Visbiežāk viņiem ērtāk ir pārvietoties uz divām ķepām. Stāsta, ka viņi dejo, un mīl manipulēt ar mirušajiem. Tāpat viņi ir saistīti ar dīvainiem ugunsgrēkiem un citiem neparastiem notikumiem. Reizēm kaķēniem drošības dēļ tika apgrieztas astes, jo uzskatīja, ja aste nesazarojas, tad kaķis nevarēja kļūt par *bakeneko*.⁷⁷

⁷² Nakorchevskij, A., 2003. *Šinto. Peterburgskoe Vostokovedenie* 425-426 lpp

⁷³ SHMorgan, 2009. *Bakeneko*.

<http://www.obakemono.com/obake/bakeneko/> [skatīts 2013.03.27]

⁷⁴ 12.att.

⁷⁵ Casal, U.A., 1959. *The Goblin Fox and Badger and Other Witch Animals of Japan*. Nanzan University 59lpp

⁷⁶ Nakorchevskij, A., 2003. *Šinto. Peterburgskoe Vostokovedenie* 425-426 lpp

⁷⁷ SHMorgan, 2009. *Bakeneko*.

<http://www.obakemono.com/obake/bakeneko/> [skatīts 2013.03.27]

Reiz naktī, liels kaķis slēpās krūmos, kamēr princis pastaigājās ar savu iemīļoto. Pēc tam, kad katrs aizgāja uz savu istabu, kaķis ieslīdēja mīļotās istabā, un gaidīja zem gultas, kamēr tā aizmigla.

Pusnaktī dzīvnieks uzmetās guļošajai sievietei un nožņaudza to. Pēc tam, kad kaķis izvilka ķermeni uz ielas, viņš izraka lielu bedri un apraka tās ķermeni. Vēlāk dēmons pieņēma mīļākās veidolu, lai visus apmānītu, pat pašu princi. Katru nakti dēmons ieslīdēja prinča guļamistabā, lai dzertu viņa asinis. Drīz princim sāka rādīties šausmīgi murgi, viņš kļuva vārgs un sāka slukti justies. Viņa ārsts bija pārsteigts par slimību, un pieņēma lēmumu, lai simts kalpi sēž pie kunga un sargā viņa mieru, kamēr viņš guļ. Katru vakaru, nesaprotamu apstākļu dēļ, tieši pirms pusnakts, viņa apsardze iemīga, neskatoties ne uz to, ka viņi ar visiem spēkiem centās neaizmigt.

Jauns zaldāts, kurš kalpoja princim, atnāca uz pili un piedāvāja savus pakalpojumus. Viņš nomazgājās strūklakā, pēc tam nostājās Budas attēla priekšā un sāka patiesi lūgties par sava valdnieka izveseļošanos. Budistu mūks bija sajūsmā par tādu dedzību un uzticību, un lūdza zaldātu sargāt princi dienu un nakti. Tuvojoties pusnakti, sargi viens pēc otra aizmigla, un pat zaldāts sāka žāvāties. Tāpēc viņš paņēma savu nazi, un iedūra ar to sev gurnā, zinot, ka patiesas sāpes neļaus viņam iemigt. Kad viņam sagribējās gulēt, viņš pagriezta nazi, lai palielinātu sāpes un neiemigtu. Pusnaktī zaldāts redzēja, ka skaistā mīļākā ielavījās pa atvērtajām durvīm, un klusi pielavījās pie prinča gultas. Zaldāts pacēla roku ar nazi. Mīļākā pagriezās, un paskatījās uz viņu ar savām dzeltenajām acīm, un pēc tam aizgāja tikpat, klusi kā atnāca. Tā tas turpinājās četras naktis. Beidzot varējās izgulēties, princis atguva spēkus. Bet, kad zaldāts centās izstāstīt princim par viņa mīļāko, princis neļāva izprašņāt savu iemīļoto.

Tad zaldāts nolēma pats viņu nogalināt. Ar astoņiem sargiem uz ielas, zaldāts piekļāvēja pie viltus mīļākās durvīm. Kad viņa tās atvēra, viņas dzeltenās acis tumsā spīdēja. Zaldāts iedeva viņai vēstuli un lūdza to izlasīt. Kamēr viņa lasīja, viņš paņēma savu nazi un iedūra viņai. Sieviete naidā atlēca, un, aizsargājot sevi, šņāca un spļāva. Negaidīti sieviete pārvērtās par kaķi un izlēca pa logu dārzā. Tas notika tik ātri, ka neviena bulta to neķēra. Nākamajā dienā zaldāts visu izstāstīja princim, bet dārznieks atrada īstās mīļākās līķi. Princis lika izsekot un nokaut dēmonu, ko arī zaldāts izdarīja, tā atklājot šo briesmīgo noslēpumu.⁷⁸

---

⁷⁸ Roberts, J., 1956., *Japanese Mythology A to Z, Second Edition*. Infobase Publishing 11.-12. Lpp

***Bakeneko* atspoguļojums *Kendži Nakamura „Ajakaši: Bakeneko”* (アヤカシ : 化け猫) anime**

Ajakaši ir klasiska japāņu anime, kas ietver sevī patiesas japāņu folkloras šausmas. Anime ir trīs daļas: *Jocuja Kaidan* (四谷怪談 *Yotsuya Kaidan*) stāstu par samuraju⁷⁹, kas pazaudējis darbu pēc sava saimnieka nāves. Samurajs saņēmis piedāvājumu no bagātas un jaunas dāmas – apprecēt viņu, ar noteikumu, ka samurajam jānogalina viņa jaunā sieva. *Tenšu Monogatori* (天守物語 *Tenshu Monogatori*) ir par jaunu mednieku, kurš apmaldījies mežā, meklējot savu vanagu, saskrienas ar garu princesi. Liktenīgā tikšanās pamodina viņos mīlestību. Un stāsts par *bakeneko*.

Edo periodā samuraja ģimenes meita grasās precēties, bet ne dēļ mīlestības. Viņas tēvs, labs cilvēks būdams, bet finansiāli nekompetents, kurš neprātīgi mīl savu sievu, neatsakot viņai neko, dzen ģimeni parādos. Lai glābtu savu dzimtu no kauna, kā arī paputējušo namu, meitenes vecāki un ģimenes galva, nolemj pārdot viņu, noslēdzot aprēķina laulības. Gaidot piekrišanu, lai meitu varētu sūtītu uz līgavaiņa māju, nezināms dīvains Aptiekārs ierodas mājā, kura, kāzu gatavošanas steigā, netiek apsargāta. Dodoties uz kalpu istabu, Aptiekārs satiek jaunu kalponi, kura izskaidro radušos situāciju, un pēc tam Aptiekārs rāda viņai dažādas zāles. Viņas vīrišķība un veselais saprāts palīdz Aptiekāram visas sižeta līnijas garumā.

Pārkāpjot sliekšni, līgava momentā nokrīt mirusi. Aizdomīgo saķer kā vainīgo un sasienu. Vēlāk, mēģinot izsaukt ārstu, nogalina apsargu. Aptiekārs atklāj sevi, sakot, ka ir dēmons-mednieks, bet galvenais ļaundaris ir *bakeneko*. Aptiekārs uzstāda maģisku barjeru, kas aiztur *bakeneko*; viņš sāk nopratināt ģimeni, viņu kalpus, lai uzzinātu visu, kas palīdzētu viņam izdzīt dēmonu. Sākumā ģimene izvairās no atbildes, bet, tikko dēmons kļūst stiprāks un pārvar Aptiekāra barjeru, apēdot ģimenes locekļus, viņi sāk runāt, balstoties uz ģimenes tumšo pagātni. Kad *bakeneko* pārvar pēdējo barjeru, Aptiekārs mēģina ar savu zobenu iznīcināt viņu, taču cieš neveiksmi. *Bakeneko* pats parāda viņam vīziju.

Izrādās, ka jaunībā ģimenes galva ir nozadzis jaunavu upurēšanai, un, turējis viņu, ieslodzītu mājas pagrabā, cietumā, izvarojot un ņirgājoties par viņu sava prieka pēc. Viņas vienīgais draugs bija kaķis, kuru viņa slepus baroja, ar ēdienu, ko viņai deva. Jaunava cerēja, ka vienā jaukā dienā kaķis aizbēgs, ja jau viņa nevarēja. Kādu dienu ģimenes galva pieķēra savu vecāko dēlu, meiteni izvarojot. Pēc tam viņš par sodu viņu līdz nāvei piekāva. Kaķis uzbruka viņam, lai aizsargātu sievieti, bet pēc tam, glābjoties, aizbēga. Kaķa nožēla, ka viņš

---

⁷⁹ *Samuraji* (侍) – profesionāla karavīru kārta viduslaiku Japānā.

nespēja pasargāt sievieti, kopā ar bēdām, gala rezultātā pārvērtā viņu par dēmonu. Beidzot uzzinājis patiesību, Aptiekārs atklāja sevi un iznīcināja *bakeneko*.⁸⁰

Šajā *anime* skaidri parādīta atriebības līnija. Kā zināms visbiežāk *bakeneko* izrādās mirušas sievietes gars, kas izmanto kaķa pārdabiskās spējas, lai atriebtos vīram, kura vainas dēļ viņa gājusi bojā. Šajā gadījumā tirāns bija jaunais ģimenes galva, kas bija nolaupijis, izvarojis un piekāvis viņu.

2.1.1.4 *Ōkami* (狼)

Vārds *ōkami* (狼 *ōkami*), pirmsākumos nozīmēja „lielo dievību”, varbūt kaut kādas senas Ainas pārliecības dēļ, un bija saistīts ar Ziemeļu vai pat Sibīrijas salām. Iespējams, ka sākumā *ōkami* nozīmēja „lielais izēdājs”, „lielais kodējs”. *Manjošu* (万葉集 *man'yōshū*)⁸¹ vilks vienu reizi ir pieminēts kā „lielā dievība ar lielo muti”, *ō-kuchi no ō-kami*, kas varētu nozīmēt arī „lielā mute, kas daudz ēd”.⁸²

Dievišķā sūtņa lomā vilks seko kalniem un mežiem. Briesmu gadījumos, piemēram, ugunsgrēka vai pārmērīgas meža izciršanas gadījumā, vilkam ir jāziņo augstākajai *Jama-no-kami* (山の神 *yama-no-kami*)⁸³, par notikušo, lai tā varētu sodīt ļaundari; vai arī jāvēro, vai no kalniem nenāk lejā svešu vilku bars, kā slikta zīme, bēdas vēstnese.

Pastāv daudz leģendu, kā kaķis - *bakeneko*, kā arī vilks var pieņemt cilvēka formu, kurus viņi pirms tam ir sakoduši. Un dzīvot ģimenē sievietes vai vīrieša veidolā, sekojot saviem zemiskajiem mērķiem.⁸⁴

Kā zināms, ir vilki-vilkači, un vilki. Viens no vilku veidiem nepārvēršas sievietē vai vīrietī, bet tieši otrādi, paši ir spoku-līķu vai vampīru iemiesojumi. Šiem vilkiem ir garīgs prāts, viņi spļauj uguni un dūmus. Viņi var cīnīties ar tādiem vareniem dzīvniekiem, tādi kā pūķi. Lai viņus kontrolētu *Bodisatva*⁸⁵ vai budistu pusdievi, kuru vienīgais mērķis ir glābt un

⁸⁰ Imadzava, T., Kadota, H., Kenji N., 2006. *Ajakaši* (今沢哲男, 「?」 中村健治 「?」) Toei Animation 9.-11. sērijas

⁸¹ Vecāka un iecienītākā japāņu dzejas antoloģija, kas sastādīta Naras periodā. Cits nosaukums – „Miriāžu lapu sakopojums”. Antoloģijas sastādītājs vai vismaz par pēdējās dziesmu sērijas autors tiek uzskatīts *Ōtomo-no-Jakamoči* (大伴 家持 *Ōtomo-no-Yakamochi*), dzejoļi tiek datēti ar 759 gadu. „*Manjošu*” ietver anonīmu autoru dzejoļus vēl agrāku periodu, bet liela krājuma daļa pārstāv periodu no 600 līdz 759 gadam.

⁸² Casal, U.A., 1959. *The Goblin Fox and Badger and Other Witch Animals of Japan*. Nanzan University 78lpp-79lpp

⁸³ Vārds, kas dots dievam *shintō* reliģija. Viņi var būt divu veidu. Pirmais veids – Kalnu dievs, ko valdzināja mednieki, meža cirtēji un ogļdeģi. Otrs lauksaimniecības dievs, kurs nāk no kalna un viņu pielūdz fermeri.

⁸⁴ Casal, U.A., 1959. *The Goblin Fox and Badger and Other Witch Animals of Japan*. Nanzan University 80lpp

⁸⁵ *Bodisatva* ir būtne, kas palīdz citiem sasniegt apskaidrību (nirvānu). „*Bodisatva*” sanskritā nozīmē „viedā būtne”. *Bodisatva* pats sasniedz Nirvānas, jeb pilnas laimes un apskaidrības robežu, taču pats nekļūst par *buddu*, lai palīdzētu citiem sasniegt šo stāvokli.

saglabāt cilvēci, izmanto tos kā auļotājus, jo tikai tad viņi kļūs stiprāki un bez ierunām paklausīs.

Oficiāli ir divi vilku veidi, kas kādreiz apdzīvoja japāņu arhipelāgu, ir izmiruši. Stāsta, ka *Honsju* (本州 *honshū*)⁸⁶ vilki (*Canis lupus hodophylax*) ir izmiruši 1905. gadā, tādā kā trakumsērgas infekcijas slimības epidēmijā. Kalnu ciematu vietējie iedzīvotāji par „saviem novērojumiem uz gadsimta robežas” ziņoja par lieliem daudzumiem mirušiem un slimiem vilkiem, ko apstiprina arī liecības. *Edzo* vilki (蝦夷狼 *Ezo Ōkami*), no pašas attālākās ziemeļu salas Hokaido (北海道 *hokkaidō*)⁸⁷ bija miruši *Meidži* periodā (1868-1912), kad rančo tika apgādāti ar Amerikas zirgiem un lieliem ragu lopiem, vilki tika uzskatīti par nopietnu draudu.⁸⁸

Honsju vilks bija pelēkā krāsā, augumā viņš bija par 30,48 cm zemāks par parasto vilku. Izsenos bija zināms, ka šī suga būtiski atšķiras no citiem vilkiem; kas attiecas par viņu vietu barā, viņa vilka statuss bija zem jautājuma.⁸⁹

Rokōši kalna pakājē ir vietas, kas saucas Obaja un Itagoja. Šie pakalni ir noklāti ar zāli un niedrēm, ko izmanto niedru jumtiem. Ļaudis no dažādiem ciematiem nāk tur cirst niedres. Reiz rudenī, kad cilvēki no Īde ciema grieza niedres, viņi atrada trīs jaunus vilkus alā. Divus viņi nosita, bet vienu aizvilka sev līdz uz ciemu. Tieši no šīs dienas, vilki pastāvīgi uzbruka šī ciemata iedzīvotāju zirgiem. Taču vilki neaiztika citu ciematu zirgus un iedzīvotājus. Īde iedzīvotāji salasījās un nolēma sākt medības uz vilkiem.

Vienam iedzīvotājam reizēm patika nodarboties ar cīņu, tāpēc viņš ļoti lepojās ar savu spēku. Viņš izgāja lauka vidū un meta izaicinājumu vilkiem, bet vilki-tēviņi palika stāvam uz vietas, un pat nekustējās. Kad sieviete-vilks rāvās uz cilvēku, ko sauca Tesi, viņš novilka jaku, aptina to ap roku, un tad uzreiz iebāza roku vilkam rīklē. Vilks ieķērās viņa rokas apakšā. Un, kamēr Tesi stūma roku tālāk vilkam iekšā, viņš sauca savus cilvēkus, bet tie no bailēm netuvojās un necīnījās ar vilku. Tesi roka atradās dziļi vilkam vēderā, un vilks juta baisas

---

⁸⁶ Honsju ir lielākā no lielajām Japānas salām. Tā ir arī 7. lielākā pasaules sala pēc platības un 2. lielākā pēc iedzīvotāju skaita. Šī sala sastāda ~60% no Japānas teritorijas. Honsju ar visām pārējām Japānas salām savieno tuneļi un tilti. Administratīvi Honsju 34 prefektūras iedala 5 reģionos (pārējās salās katrā ir tikai viens reģions).

⁸⁷ Hokaido ir otra lielākā Japānas sala. To rietumos apskalo Japānas jūra, ziemeļos — Ohotskas jūra, bet austrumos un dienvidos — Klusais okeāns. Kopā ar vairākām mazākām salām Hokaido salas tuvumā, tā veido lielāko no 47 Japānas prefektūrām.

⁸⁸ Knight, J., 1997. *On the Extinction of the Japanese Wolf*. Asian Folklore Studies, Volume 56. International Institute for Asian Studies, Leiden 130 lpp

⁸⁹ Knight, J., 1997. *On the Extinction of the Japanese Wolf*. Asian Folklore Studies, Volume 56. International Institute for Asian Studies, Leiden. 135 lpp

sāpes, kožot Tesi, roku aizvien zemāk un zemāk. Vilks uz vietas nomira, bet Tesi nomira drīz pēc tam, kad viņu aiznesa.⁹⁰

Ōkami atspoguļojums Mijadzki Hajao „Mononoke Hime” (モノノケ姫)

Anime „Mononoke Hime” (もののけ姫 Mononoke Hime) sākas ar vārdiem:

„Kādreiz šo zemi apklāja mežs, kura no neatminamiem laikiem mājoja izseni dievi”.

Filmas darbība notiek Japānā, kad rodas pirmie šaujamočī. Izsena cilts, cieta uzbrukumu no *Nago*, gigantiska mežacūkas, ko apsēda naidis, kurš pārvērta dzīvnieku dēmonā. Aizsargājot laukus, jauneklis *Ašitaka* (アシタカ Ashitaka) nogalina dēmonu, bet cīņas laikā skarot dēmonu ar labo roku, jauneklis nonāk zem lāsta. Uzzinot, dēmona apsēstības cēloni, *Ašitaka* dodas ceļā, lai noņemtu lāstu. Ceļā viņš uzgrūžas uz samurajiem, kas nogalina neapbruņotus ganus, ka arī uz ceļojošo mūku, kurš palīdz viņam. Turpinot ceļojumu uz rietumiem, lāsta noņemšanas meklējumos, *Ašitaka* kļūst par Ļaužu un Zvēru konflikta dalībnieku, starp Dzelzs pilsētu un Izsenu Mežu.

Dieviete *Moro* (vilks), *San* un divi milzīgi vilki (*Moro* bērni)⁹¹ uzbrūk uz karavānu ar rīsiem, kas nāca uz Dzelzs Pilsētu. Tie grib nogalināt Kundzi, kas pārvalda Dzelzs Pilsētu, lai atriebties viņai par meža cirtumu un dzelzsrūdas ieguvumu. *Moro* raujas pie Kundzes, bet tai izdodas ievainot vilceni no šaujamoča un izbēgt nāvi. *Ašitaka* atrod divus nopietni ievainotos vīriešus un mēģina palīdzēt tiem nonākt mājās. Tieši šajā momentā viņš pirmoreiz satika *San* un divus vilkus.

Ašitaka palīdz cietušiem tikt Dzelzs Pilsētā caur mežu, kas ir pilns dieviem un gariem. Tieši tur viņš satiek *Meža Garu*, kuru sauc par "dzīves un nāves dievu". Dzelzs Pilsētā *Ašitaka* saprot konflikta būtību starp Dzīvniekiem un Ļaudīm. *San* un divu vilku kārtējā uzbrukuma laikā uz kundzi, *Ašitaka* neļauj sievietēm nogalināt vienai otru, bet pats saņem nāvīgu brūci. Dēmoniski spēki palīdz viņam iznest, no pilsētas *San* un aiziet pašam. Nonākot līdz mežam viņš pazaudē spēkus, bet viņu glābj, *San* un Meža Gars.

Ašitaka tā arī neatpestīts no lāsta, satiek mūku: viņam ir vajadzīga Meža Gara galva, kuru viņš apmainīs Imperatoram uz bagātu atalgošanu. Kundze uzņemas palīdzēt mūkam iegūt Gara galvu. Šai pašā laikā mežā taisās kuiļu armija zem viedīga un veca *Okotononusi* vadības, kas gribēja dzīves iznākuma atriekt ļaudīm par savējās cilts izmiršanu. Uzbrukšana

⁹⁰ Kunio, J., 2008. *The Legends of Tono*. Lexington Books. 30.-31. lpp

⁹¹ 13.att.

izrādās neveiksmīga un savainots *Okkotononusi San* pavadībā iet uz tikšanos ar Meža Garu, lai tas izārstē viņu.

Aiz tiem seko ļaudis, kuri ar to palīdzību grib atrast ceļu pie Meža Gara un nocirsts viņam galvu. *Ašitakas* mēģinājums apstādināt tos noved pie tā, ka *Okkotononusi* un *San* sāk pārvērsties naida dēmonos. Meža Gars, kurš parādījās šajā momentā, mēģina izārstēt *Okkotononusi*, bet Kundzei izdodas atšaudīt viņam galvu un atdot mūkam. Meža Gars pārvēršas nāves sējējā. Viņš staipās pie savas galvas un nonāvē visu uz savā ceļā. Nobaidīts mūks un trīs viņa palīgi stūrgalvīgi turpina bēgt ar galvu. Tos panāk *Ašitaka* un *San*. Tie ar spēku atņem Meža Gara galvu un atdod viņu viņam. Meža gars no jauna kļūst par "dzīves un nāves dievu". Mežs sāk atdzimt. *Ašitaka*, *San* un spītīgi kundzes ļaudis tiek izdziedināti un grasās radīt jaunu pilsētu.⁹²

Kā zināms *ōkami* misija ir mežu un kalnāju aizsardzība. Bīstamības gadījumā, piemēram, ugunsgrēka, vai meža izciršanas dēļ, vilks ziņo augstākajai dievībai. *Anime „Mononoke Hime”*, kalnāju dievība ir vilcene - *Moro*, bet ar diviem sūtņiem, kas uzmana mežu - tās mazuļi.

2.1.1.5 *Kappa* (河童)

Kappa (河童 *kapa*) – japāņu ūdens velns, kas dzīvo upēs, ezeros, dīķos un citās ūdenskrātuves. Tie smaržo pēc zivis, un parasti ir attēloti ar bruņurupuča ķermeni, un ar pērtiķa galvu. Tām ir zvīņainas kājas, gari mati, apaļš galvaskauss, plēvveida rokas un kājas, ka arī dzeltenzaļa āda. *Kappa* ir bieži attēlots ar bruņurupuča bruņām, kas atrodas uz muguras. Daži saka, ka viņi var mainīt krāsu kā hameleoni.⁹³ Viņam ir padziļinājums galvas virsdaļā, kurā atrodas svēts ūdens. Ja tās ūdens uzlijis, tad *kappa* zaudē savu maģisko spēku.⁹⁴ Kā arī jebkura ūdens radība, *kappa* lielisku peld, viņš ir ierakstīts lielo meistarū rindās, bet tomēr pat viņš dažreiz var noslīkt.⁹⁵

Kappa ir 6-10. gadu bērna lieluma, tomēr viņš ir neticami spēcīgs. Tās uzbrūk zirgiem, liellopiem, cilvēkiem.⁹⁶ Parasti velkot savu upuri ūdenī, kur, saskaņā ar dažādām leģendām, barojas ar viņu asinīm, vai izsūc viņu dzīvības spēku. Tāpat izvelk viņu aknas caur upura

⁹² Mijadzaki, H., 1997. *Mononoke Hime*. (宮崎駿 「もののけ姫」) Studio Ghibli

⁹³ Schumacher, M. 1995-2010. *Kappa*.

<http://www.onmarkproductions.com/html/kappa.shtml> [skatīts: 2013.03.29]

⁹⁴ Mileage, J., 1999. *Japanese Gods and Myths*. Quantum Books, Ltd. 43.-44.lpp

⁹⁵ Buchanan, D., 1965. *Japanese proverbs and sayings*. University of Oklahoma Press.42.lpp.

⁹⁶ 14.att.

anālo atveri, vai izsūc tam *širikodama* (尻子玉 *shirikodama*), mistisko sfēru, kura ka saka, satur cilvēkā dvēseli.⁹⁷ Reizēm *kappa* varētu vienkārši nokost gabalu miesas, kā uz kodu.⁹⁸

Dažās pasakās, *kappa* ir minēts saistībā ar nolaupīšanu un sieviešu izvarošanu. Kā arī, ir stāsti, par to ka *kappa*, nolaupa bērnus un slīcina tos.⁹⁹ Tāpat ka asins, viņam patīk arī gurķi. Daži ir pārliecināti, ka *kappa* nevar nodarīt kaitējumu tiem, ja gurķis, uz kura ir izgravēts vārds un ģimenes locekļu vecums, sviest ūdenstilpnē, kurā tie dzīvo. Viņa spēja turēt solījumus, ir atšķirīga iezīme, tāpat kā pieklājība.¹⁰⁰

Peldoties labvēlīgas dienās palielinās iespējas tikt par *kappas* upuri, jo tas var pieņemt cilvēku, kurš peldi dienā, par ziedošanu.¹⁰¹ Zināms, ka *kappai* patīk ne tikai savilkt zirgus, ūdenī, bet tāpat mīl izsaukt vīriešus uz *sumo* divkauju, lai uzzinātu, kas no tiem spēcīgāk.¹⁰²

Kappa ir attēlots dīvainos stāstos, Japānas pasakās un leģendās. Populārais folklorā rakstnieks *Hino Ašibe* (日野葦米平 *Hino Ashibe*), uzrakstīja pētījumu par *kappa*. *Akutagava Rjūnoske* (芥川龍之介 *Akutagawa Ryūnosuke*) uzrakstīja īsu stāstu, zem nosaukuma "*Kappa*", bet viņa nonāk vairāk satīras apgabalā, ne ka pie pārdabiska.¹⁰³

Vienā ģimenē, *Kamigo* laukos, piedzima bērns, līdzīgs *kappa*. Nebija noteiktu pierādījumu, ka šis bija *kappa* bērns, bet viņam bija spilgta sarkana āda, un liela mute. Tas patiesībā bija pretīgs bērns. Izjutot riebumu pie bērna un sagaidot piemērotu momentu, lai atbrīvotos no viņa, kāds no ģimenes, aizveda viņu uz ceļa žākli un atstāja tur. Pusceļā, viņš saprata, ka varētu pelnīt naudu, uz sava bērna demonstrācijas. Viņš atgriezās, bet bērns jau bija prom.¹⁰⁴

Senlaikos kappa dzīvoja Kavati upē un izklaidējās ar to, ka nogalināja lauciniekus un mājlopus. Vienā reizē upē iegāja zirgs, kappa, mēģinot ķert viņu, salauza sev kaklu, bet, par spīti spēcīgam sāpēm, neizlaida savu upuri. Nobaidītais zirgs izlēca uz krastu un aizauļoja kaimiņu tīrumā, bet kappa sēdēja jāšus uz dzīvnieka, kurš zaudēja prātu no bailēm. Zirga īpašnieks ar citu laucinieku palīdzību saķēra un stipri sasēja upes dēlu.

---

⁹⁷ Hiroshi, N., 2007. *Inexorable modernity: Japan's grappling with modernity in the arts*. Lexington Books, 33.lpp

⁹⁸ Dinah, M., Carol, K., 1998. *A Field Guide to Demons, Fairies, Fallen Angels, and Other Subversive Spirits*. Arcade Publishing 17.lpp

⁹⁹ Schumacher, M. 1995-2010. *Kappa*.

<http://www.onmarkproductions.com/html/kappa.shtml> [skatīts: 2013.03.29]

¹⁰⁰ Mileage, J., 1999. *Japanese Gods and Myths*. 1998 Quantum Books, Ltd. 43.-44.lpp

¹⁰¹ SHMorgan, 2009. *Kappa*

<http://www.obakemono.com/obake/kappa/> [skatīts: 2013.03.29]

¹⁰² Keigo, S., 1966. *Types of Japanese Folktales*. Society for Asian Folklore 217. lpp

¹⁰³ Bush, C.L., 2001. *Asian Horror Encyclopedia*. Asian Horror Culture in Literature, Manga and Folklore. Writers Club Press 94.lpp

¹⁰⁴ Kunio, J., 2008. *The Legends of Tono*. Lexington Books. 36 lpp

Nogalināsim šo pretīgu radību, - piedāvāja zemnieki, - taču viņš katrā ziņā veica daudz drausmīgu noziegumu. Mēs labi rīkosimies, atbrīvojoties no šā nelietīga briesmoņa.

Nē, - atbildēja zirga īpašnieks, - mēs viņu nenogalināsim! Mēs liksim viņam apzvērēt vairāk nekad neaiztikt mūsu lauku iedzīvotājus un mūsu mājlopus.

Sagatavoja atbilstošo dokumentu, kappu paprasīja izskatīt viņa un, kad viņš izdarīs to, parakstīties.

- Es nemāku rakstīt, - atbildēja nožēlojošais kappu, - bet es nolaidīšu roku tintēs un pielikšu viņu pie dokumenta.

Kad kappu lika savējo tinšu "parakstu", viņu atbrīvoja un izlaida upē, no tās dienas viņš cieti tur savu vārdu.¹⁰⁵

Kappas atspoguļošana Keiči Haras anime „Kappa no Kvu to Nacu Jasumi”

Edo laikmetā, vienu reizi, piedzēries samurajs, atgriežoties mājup, nogalināja kappu, atcērtot viņam roku. Par liecinieku kļuva kappas dēls. Samurajs izņēma katanu, un jau bija atvēzējies uz mazu kappu, bet negaidīti zem viņa kājām šķīrās zeme. Mazs kappu iekrita plaisā.

Pēc 300 gadiem, 21. gadsimtā, parastais skolnieks Koiči Ujehara, atgriežoties no skolas, blakus upei atrod dīvainu akmeni, nolemj paņemt viņu mājup un tur izmazgāt. Nonākot ūdenī, kappu atdzīvojas. Zēna ģimene attiecas pret kappu draudzīgi. Kappa un Koiči Ujehara spēcīgi sadraudzējās. Koiči vadāja viņu pa pilsētu ar velosipēdu, rādot, kā tā izmainījās ap 300 gadiem. Skaidrojot, par dzelzs lielām mašīnām, kur palika rīsu tīrumi un purvs, kurā dzīvoja kappu ar viņa tēvu. Atmiņas uzveic kappu, un viņš sāk aizdomāties, bet vai ir vēl kaut kur tādas būtnes kā viņš. Tieši šā laikā Koiči pērk grāmatu, kur ir rakstīts viss par kappu. Izrādās, ka Japānas ziemeļos, ir vesela pilsēta, zem nosaukuma Tono, kurā pa senām leģendām, agrāk mājāja kappu. Koiči kopā ar kappu dodas pilsētā Tono uz radniecisku dvēseļu meklējumiem. Izstaigājot pilsētu, Koiči un Ku, lemj izbraukt pilsētas nomalē, kappu meklējumos. Bet to meklējumi nav vainagojušies ar panākumiem. Apbēdinātie kappu un Koiči atgriežas, izpeldēšoties sālītā jūrā. Bet noslēpumā turēt dīvainu mājas radību neizdodas, divi žurnālisti izdara sensacionālos foto, pēc kura Ujeharas ģimenes mājai uzbāžas žurnālisti. Pēc spēcīga spiediena Ujeharas ģimene padevās un deva interviju televīzijai, kura laikā Ku panāk redzējums no pagātnes. Izrādās pieaicinātais speciālists, līdzī atnesa atcirsto kappas roku, tā

---

¹⁰⁵ Hadland, F.D., 2008. *Myths and Legends of Japan*. Dover Publications Inc. 351. lpp

paša piedzērušā samuraja pēcnācējs, kurš nogalināja *Ku* tēvu. *Ku*, neiztur spriegumu, aizskrien no studijas un paprasa tēvu palīdzēt nonākt pie viņa debesī. Pēc tā interese pret *Ku* pieaug vēl vairāk, tādēļ viņš lemj aizbraukt tālāk no pilsētas, atgriezties uz savu mājdošanas vidi.¹⁰⁶

Šajā *anime* ir atspoguļots *kappa* - ar varžu ādu, deguna vietā - knābis, pirkstus uz rokām un kājām savienoja peldplēves, uz galvas īsa vilna, uz muguras bruņurupuču bruņas. Iemīlotā barība ir gurķi, zivs.

2.1.2. *Juki – Onna* (雪女)

Tulkojumā no japāņu valodas *Juki – Onna* (雪女 Yuki Onna) nozīmē "apsnigusi sieviete". *Juki - Onnai* ir gari melni mati, kas strāvo ar taisnām šķipsnām pa muguru, kas piešķir viņai īpašu savaldzinājumu. Dažās leģendās runā, ka *Juki-Onnas* pēdas ir asiņainas. Citas leģendas notēlo viņu kā spoku, kurām tikai viena kāja. Dažreiz viņa uzģērbj sniegbaltas krāsas kimono, citas leģendas apraksta viņu kā kailu, tādēļ cilvēks, kurš ir sastapis viņu, var redzēt tikai matus un seju.¹⁰⁷ Viņai ir spocīgi-bāla āda, dažbrīd ir pat caurspīdīga, bet acs tik baidošas, ka no bailēm cilvēks var sastulbt. *Juki - Onna* var aizsaldēt cilvēku līdz nāvei ar savu ledaino elpošanu.

Šis dēmons no japāņu leģendām rodas sniegaino vētru laikā, īpaši naktīs. Viņa stāv ar zīdaini uz ceļa ceļmalas un prasa garāmgājējus viņai palīdzēt. Ja garāmgājējs piekrīt, viņa aizsaldē viņa ķermeni un izsūc dvēseli vai arī asini. Runā, ka viņa ir sniega vētras simbols, kas ir skaista un vienlaikus bīstama. Dažbrīd *Juki - Onna* iet pa kalnu būdām vīriešu meklējumos, kuri nav spējīgi izrādīt pretestību. Viņai ir tik jaudīga elpošana, ka viņa var izsist tiem durvis būdā. Viņa savaldzina vīrieti un pieaicina viņu iznākt no mājas, kur arī paņem sev viņa dvēseli.

Ja atradīsies drošsirdis, kurš draudēs *Juki – Onnai*, vai sagribēsies paspēkoties ar viņu, viņa zudīs, pārvēršoties miglas kumšķī vai sīkā sniegā.

Par *Juki-Onnas* izcelsmi stāsta dažādus stāstus. Vienos viņa ir sievietes rēgs, kura nomira apsnigušās vētras laikā, - citos - princese no mēness, kura kāpa lejā uz Zemi snigšanas laikā, lai apskatītos apkārt, bet pēc tam nevarējusi atgriezties uz debesi.¹⁰⁸

---

¹⁰⁶ Hara, K., 2007. *Kappa no Kvu to Nacu Jasumi* (原 恵一 「河童のクウと夏休み」) Dentsu Tec

¹⁰⁷ Seigo, S., 1963. *Folktales of Japan*. University of Chicago 81.lpp

¹⁰⁸ Mifi i legendi Japonii, 2008.*Juki-Onna*.

<http://legendami.ru/bod/japan/japan18.htm> [skatīts: 2013.05.08]

Laukos Musaši provincē dzīvoja divi malcinieki, Mosaku un Minokiči. Mosaku bija sirmgalvis, bet Minokiči, viņa skolnieks, viņš bija astoņpadsmit gadu jauns cilvēks. Katru dienu tie kopā devās mežā. Ceļā pie meža bija plaša upe, kuru vajadzēja krustot uz prāmja.

Reiz Mosaku un Minokiči ļoti aukstā vakarā bija jau ceļa uz mājup, kad tos panāca spēcīgs sniegunis. Tie aizkūlās līdz prāmim, bet atklāja, ka laivnieks aizgāja, atstājot laivu uz citas upes malas. Upe bija nepārvarams šķērslis, tādēļ malcinieki sasedzās pārcēlāja būdā. Būdā nebija nedz pavarda, nedz jebkādas citurienes, kur varēja tik izšķirt uguni. Tā bija vienkārši maza viendurvju būda, bez logiem. Mosaku un Minokiči aiztaisīja durvis un piegūla atpūsties, uzklājoties ar savējiem salmu apmetņiem. Sākumā tiem nebija auksts. Tie domāja, ka vētra drīz noslēgsies.

Sirmgalvis gandrīz uzreiz aizmiga, bet jauneklis, Minokiči, ilgu laiku gulēja ar atvērtajām acīm, ieklausoties drausmīga vēja skaņā un pastāvīgā sniega graboņā pa durvīm. Ar katru minūti tapa arvien aukstāk, un Minokiči sāka drebēt zem savā apmetnī. Bet, beidzot, par spīti aukstumam, viņš aizmiga.

Viņš pamodās no tā, ka sniegs krita uz viņa seju. Būdas durvis bija atvērtas. Viņš redzēja sievieti, visu baltā. Viņa noliecās pār Mosaku un elpoja uz viņu; viņas elpošana bija līdzīgi spīdošajiem baltajiem dūmiem. Gandrīz tajā pašā mirklī viņa pagriezās pie Minokiči un nolīkās pār viņu. Viņš mēģināja kliegt, bet nevarēja izspiest nevienu skaņu. Balta sieviete nolīkās pie viņa arvien zemāk un zemāk; beidzot viņas seja gandrīz skāra viņa seju. Viņš redzēja, ka viņa ir ļoti skaista, kaut arī tās acis lika viņam izbīties. Kādu laiku viņa turpināja skatīties uz viņu, pēc tam uzsmaidīja un nočukstēja:

- Es gribēju rīkoties ar jums, tāpat kā ar to, citu cilvēku.¹⁰⁹ Bet es nevaru noturēties no žēluma pret jums, tāpēc ka jūs esat tik jauns. Jūs esat skaists jauneklis, Minokiči, un pagaidām es likšu jums mieru. Bet, ja jūs jebkad ziņosiet jebkādam, pat savai mātei, par to, ko redzējāt šonakt, es uzzināšu par to un tad nogalināšu jūs... Atceraties par to, ko es pateicu!

Ausmā vētra noslēdzās. Kad atgriezās pārcēlājs, nedaudz vēlāk nekā saullēkts, viņš ieraudzīja Minokiči, kurš bez jūtām gulēja blakus aizsalušajam Mosaku ķermenim. Par Minokiči nekavējoties parūpējās, un drīz viņš pamodījās, bet labu laiku slimoja no pārdzesēšanas. Viņš tika ļoti nobaidīts ar sirmgalvja nāvi, bet nenieka nestāstīja par sievietes rēgu. Ir tikko apčubināms, viņš atgriezās pie saviem darbiem - katru rītu gāja mežā, bet kad iestājās krēslas, atgriezās ar malku, kuras māte palīdzēja viņam pārdot.

Reiz vakarā, nākamā gada ziemā, jau ceļa mājup, viņš satika jaunavu, kura gāja tajā pašā ceļā. Ta bija augsta slaida jaunava, kas bija ļoti skaista, un viņa atbildēja uz Minokiči apsveikumu ar balsi, kas ir tik gan patīkama ausij, kā dziedātājputna balss. Tie aizgāja kopā.

¹⁰⁹ 15.att.

Jaunava sacīja, ka viņu sauc O-Juki. Nesen viņa pazaudēja abus vecākus un tagad gāja uz Edo, kur viņai bija nabadzīgi radi, kuri varēja palīdzēt viņai atrast kalpones vietu. Minokiči jutās savaldzināts ar šo dīvainu jaunavu; un jo vairāk viņš skatījās uz viņu, jo skaistāka viņa likās viņam. Viņš pavaicāja, vai viņa ir saderināta. Jaunava ar smiekliem atbildēja, ka viņa ir brīva. Pēc tam, viņa pavaicāja Minokiči, vai viņš ir saderināts. Jauneklis sacīja viņai, ka, kaut arī viņam tikai māte, jautājums par „cienājamo dēlasievu” nebija vēl aplūkots, tā kā viņš vēl ir ļoti jauns. Pēc šīm atzinībām tie labu laiku gāja klusējot. Ap to laiku, kā jauneklis un jaunava sasniedza laukus, tie jau ļoti iepatikas viens otram, un tad Minokiči pieaicināja O-Juki kādu laiku atpūsties viņa mājā. Nedaudz salīgojoties apjukumā, viņi aizgāja kopā. Viņa māte izrādīja viņai labu pieņemšanu un sagatavoja viņai siltu barību. O-Juki uzvedās tik laipni, ka Minokiči māte bija iekļūstama ar pēkšņi aizsvilušo simpātiju pie viņas un pārlicināja viņu atlikt braucienu uz Edo. Juki tā arī nebija devusies uz Edo, viņa palika dzīvot mājā kā „cienījamā dēlasieva”.

O-Juki bija ļoti laba līgava. Kad Minokiči māte mira, apmēram piecus gadus vēlāk, viņas pēdējie vārdi bija mīlestības un uzslavas vārdi dēla sievai. Un O-Juki dzemdēja Minokiči desmit bērnus, zēnus un meitenes, kas bija skaisti un ar ļoti gaišu ādu. Tā apvidus iedzīvotāji uzskatīja O-Juki par apbrīnojamu sievieti, kas atšķīrās no tiem pēc dabas. Sievietes-zemnieces agri noveco, bet O-Juki, pat kļūstot par desmit bērnu māti, izskatījās pēc tik gan jaunas un svaigās, kā dienā, kad viņa pirmoreiz atnāca laukos. Reiz naktī, pēc tam, kad bērni aizmiga, O-Juki šuva papīru lampas gaismā. Minokiči, kas vēroja viņu, sacīja:

- Raugoties, kā jūs šujat gaismā, kas krīt uz jūsu seju, es atceros par dīvainu gadījumu, kurš atgadījās, kad man bija astoņpadsmit gadi. Tad es redzēju kādu ar tik skaistu un baltu seju, kā jums pašlaik. Patiešām, viņa bija ļoti līdzīga jums. Ne paceļot aci no darba, O-Juki atbildēja:

- Izstāstiet man par viņu... Kur jūs redzējāt viņu?

Tad Minokiči izstāstīja viņai par drausmīgu nakti pārcēlāja būdā un par Sievieti baltā, kura nolīkas pār viņu, smaidīja un čukstēja, un par veca Mosaku klusu nāvi. Un viņš sacīja:

- Gulēju es, vai bija nomodā, bet tas bija vienīgo reizi, kad es redzēju būtni tik gan skaistu, kā jūs. Protams, tas nebija cilvēks, un es baidījies no viņas, ļoti baidījies, bet viņa bija tāda balta! Īstenībā, es nekad netiku pārlicināts, vai tas bija miegs, vai Apsnigusī Sieviete. O-Juki izsvieda savu šuvumu, uzcēlās, nolīkās pār sēdējušo Minokiči un iekliedzās viņam sejā:

- Tas biju es! Es! Juki! Un es sacīju jums tad, ka nogalināšu jūs, ja jūs jebkad izstāstīsiet par to gadījumu! Bet to bērnu, kuri guļ tur dēļ, es nenogalināšu jūs tieši tagad! Un

tagad jums ir vērts mazliet labāk rūpēties par tiem, tā kā, ja jebkad tiem parādīsies iemesls sūdzēties uz jums, es rīkošos ar jums tā, kā jūs to pelnāt!¹¹⁰

Viņas balss sāka kļūt vājāka, kā vēja trokšņi. Pēc tam viņa pārvērtās biezā baltā miglā, kura ar virpuli piecēlās pie jumta un izlidoja caur dūmu atveri. Vairāk neviens viņu vairs neredzēja.¹¹¹

Juki-Onnas atspoguļošana Kobajaši Masaki filmā „Kaidan”

Kaidan (怪談 kaidan) Japāna režisora Kobajaši Masaki (小林正樹 Kobayashi Masaki) filma-antoloģija, uzņemts vienstila žanrā. Filma ir veidota uz stāstiem no Japānas tautisku pasaku krājuma, kuru autors ir Lafkadio Hearn. Filma sastāv no četriem stāstiem, kuri nav saistīti savā starpā: „Black Hair”, „Snow woman”, „Hoichi the Earless”, un „In a Cup of Tea”.

Var sacīt režisors pacentās ar precizitāti atspoguļot filmas fragmentā, leģendu par Lafkadio Hearn „Apsnigušo Sievieti”. Fragments iesākas no sniegpuņķa, divi vīrieši malcinieki *Mosaku* un *Minokiči*, atgriežas mājup. Debess dekorācija, fonā, satriec ar krāsu gammu, rodas iespaids, ka uz debess, mēness vietā ir lielā acs, kas vēro divus ceļiniekus. *Mosaku* un *Minokiči* tur ceļu pie upes, kur tiem ir jāgaida laiva, kura pārvadās tos uz citu upes malu. Bet atnākot pie pārceļtuves, tie redzēja, ko laiva stāv citā krastā. Tādēļ tie lemj pārnakšņot laivnieka būdā.

Naktī *Minokiči* pamostas no aukstuma, un redz, ka pār *Mosaku* sliecas sieviete, kas ir ģērbta baltā kimono, kura ar savu elpošanu aizsaldē viņu. *Minokiči* nevar pakustēties no bailēm, kad sieviete sliecas pār viņu smaidot, draudot viņam ar nāvi, ja viņš nesaglabās noslēpumā par to tikšanos.¹¹²

No rīta laivnieks atrod *Minokiči* un beigtu *Mosaku*. *Minokiči* ir nopietni saslimis, tikai pavasari viņš atkopjas no slimības un no jauna iet mežā pakaļ malkām. Pēc gada, *Minokiči* atgriežoties mājup, pa ceļu satiek skaistu jaunavu *O-Juki* vārdā. *O-Juki* nomira vecāki, un tāpēc viņa tur ceļu uz Edo, pie tāliem radiem, kuri solīja viņu iekārtot strādāt par kalponi. *Minokiči* iemīlas jaunavā, un piedāvā apstāties atvilkt elpu viņa mātes mājā. *O-Juki* paliek viņu mājā, un kļūst par *Minokiči* sievu. Nākamais kadrs rāda, kā *O-Juki*, mazgā mazuli, savu bērnu. Leģenda *Minokiči* un *O-Juki* ir 10 bērni, bet filmā, to tikai trīs, divi zēni,

---

¹¹⁰ 16.att.

¹¹¹ Hadland, F.D., 2008. *Myths and Legends of Japan*. Dover Publications Inc. 150-151 lpp

¹¹² 15.att.

un viena meitene. Laukos visi izbrīnās, kā *O-Juki*, dzemdējusi trīs bērnus, bet izskatās jaunāka par pārējam ciema sievietēm, kam ir tikpat bērnu.

Minokiči un *O-Juki* dzīvo ne pārāk bagāti. *Minokiči* taisa čības no salmiem pēc pasūtījuma. Kaut kā vakarā, kad *O-Juki* sēdēja un šuva bērniem apģērbu, *Minokiči* atcerējās par to nakti mežā, kad nomira *Mosaku*. Viņš stāsta *O-Juki*, par noslēpumainu sievieti, no kuras viņš izbijās, un kā viņas acis viņu apbūra. *O-Juki*, atbild *Minokiči*, ka viņa ir tā pati sieviete, ka viņš pārkāpa savu zvērestu, un viņai ir jānogalina viņu. Bet bērnu, kuri aizmiga kaimiņ istabā, dēļ, viņa to neizdarīs. Bet, ja bērni sūdzēsies uz tēvu, viņa uzzinās par to, un izpildīs savu solījumu nogalināt viņu. Pēc tam viņa aiziet. *Minokiči* raud.¹¹³

Šis fragments ir pats pietuvinātais no visām filmām, par *Juki - Onnu*. *Kobajaši* atspoguļoja *Juki - Onnu* savējā filmā ar melniem gariem matiem, kas krīt uz tās pleciem, ģērbtu sniegbaltā kimono, ar bālu sejas krāsu.

---

¹¹³ Kobajaši, M., 1964. *Kaidan* (怪談 *kaidan*). Toho

2.1.3. *Dzašiki Varaši* (座敷わらし)

Mājas gars, kas atgādina bērnu¹¹⁴, var būt jebkāda dzimuma, apmēram no trīs līdz divpadsmit gadu vecumā. *Dzašiki varaši* vārds nāk no *Ivate* prefektūras, bet tamlīdzīgas leģendas var atrast pa visu Japānu. Bieži runā, ka, kad šī būtne dzīvo mājā, viņa ģimene uzplauks, bet kad *dzašiki varaši* pametīs ģimeni, māja pārvērsīs drupās. Turklāt *dzašiki varaši* nekad neradās acīs, tikai ja viņš grasās aiziet. Viņa klātbūtnes laikā, pati iemīļotākā draiskulība, spilvena vai aizmigušo ļaužu nomešana no gultas.

Eksistē *dzašiki varaši* atšķirīgas sugas, kuri variējas no patīkamiem, kā *chōpirako* (ちよびらこ *Chyōpirako*) - skaisti un balti pēc krāsas, līdz nepatīkamiem *notabariko* (のたぼりこ *Notabariko*) vai *usu-cuki-varaši* (臼搦きわらし *Usu - tsuki - warashi*) kuri izlien no netīras grīdas, un izdod skaņas izsaucot nepatīkamas sajūtas. Pēdējais no visām *mabiki* sugām, attiecas pret bērnu slepkavības tradīcijām. Tādas tradīcijas bieži noslēdzās ar nevēlamu zīdaiņu līķu apglabāšanu mājā.¹¹⁵

Vienu reizi bērni, sapulcējoties blakus mājai, nodomāja spēlēt paslēpes. Mazs zēns vadīja, viņš skrēja, meklējot savus draugus tad vienā, tad citā dārzā stūrītī. Un tad viņš sadzirdēja smieklus. Piegāja viņš pie tās vietas, no kurienes atskanēja smieklī, un redzēja, kā rīsu maisu starpā slēpjas kaut kāda meitene ar īsi nocirptajiem matiem balti-sarkanā kimono.

- Ahā, patrāpījās! - iekliedzās zēns un piegāja vēl tuvāk. Tomēr meitene, kura slēpās maisos, nebija no kaimiņu bērnu skaita. No kurienes gan viņa parādījās? Vai tiešām tas ir dzašiki varaši?

Un tajā momentā, kad zēns padomāja par to, nezināma meitene iztaisnojās visā augumā, pasmaidīja ar apžīlbinoši baltu smaidu un pazuda. Pēdējais, ko viņš paspēja ieraudzīt, bija plaša josta obi uz tās kimono, kas bija sasiets ar skaistu mezglu.

Takahaši ģimenes mājā no Ivate provinces, dzīvoja dzašiki varaši. Viens no mājiniekiem, cilvēks drošs, vēlējas noteikti redzēt viņu, lēma pārnakšņot tajā istabā, kur, pēc pārēju vārdiem, radās gars.

Uzstādot eļļu lampas degli tā, lai istaba būtu tikai drusciņ apgaismota, viņš lēma sagaidīt garu. Pēkšņi viņš saprata, ka viņa gultā kāds ir. Viņš atvēra acis un ieraudzīja blakus sev mazu aizmigušu meiteni ar īsi nocirptajiem matiem uz galvas, baltā kimono. Pat tādām drošminiekam, kā viņš, mugura apklājās aukstumu. Beidzot meitene atvēra acis, nenieka

¹¹⁴ 17.att.

¹¹⁵ SHMorgan, 2009. *Zashiki-Warashi*.

<http://www.obakemono.com/obake/zashikiwarashi/> [skatīts 2013.05.10]

nesacīsi - īsta skaistule. Viņa iesmējās un, izlecot no gultas, aizbēga prom. Un līdz šim, ja kāds iedrošinās palikt gulēt šai istabā, tad satiekas ar viņu.

Dzašiki varaši rodas skolās. Vienas pilsētiņas pamatskolā radās daži dzašiki varaši – tie bija līdzīgi seši-septiņu gadu veciem bērniem. Pēc aculiecinieku vārdiem, pulksten deviņos vakarā, tie sāka skraidīt starp galdiem un krēsliem klasēs, spēlējot kaut kādas spēles.¹¹⁶

Dzašiki Varaši atspoguļojums Nakamuras Kendži anime „Mononoke”

(モノノ怪)

Anime „Mononoke” (モノノ怪 Mononoke), ir Ajakaši šausmu anime turpinājums: Samuraja šausmu stāsti. Katra *Mononoke* epizode attīstās pēc viena principa - Aptiekārs, ieradās vietā, kur mājo *mononoke*.

Nakšņojot tradicionālā Japānas viesnīcā, aptiekārs uzdūrās uz dīvainu parādību. Grūtniece, kura izmisīgi meklē patversmi viesnīcā, piekrīt, uz vienu pēdējo brīvo numuru. Tomēr šajā numurā apmetās grupa *dzašiki varaši*. Grūtniece slēpjas, no algotās slepkavas, kuru sūtīja saimnieki, pie kuriem viņa strādāja.

Mīlestību saiknes dēļ ar saimnieka dēlu, sieviete palika stāvoklī, bet viņas, nedzemdētais dēls, var nākotnē pretendēt uz mantojumu. Kad *dzašiki varaši* nogalina algoto slepkavu, aptiekārs sāk meklēt *mononoke* izcelsmi.

Saimniece, stāsta, ka viesnīca, kura viņa pārvalda, agrāk bija bordele. Īpašniece, piespieda darbinieces, taisīt abortus, lai tie varētu turpināt darbu. Tādēļ augšēja istaba ir upuraltāris nedzemdētajiem bērniem. Aptiekārs saprot, ka *dzašiki varaši* staipās pie grūtnieces, tās vēlmes dzemdēt bērnu dēļ. *Dzašiki Varaši* ir ļoti stipra vēlme pārdzimt, tādēļ grūtniece dod savu piekrišanu. Bet *dzašiki varaši* redzot sievietes mīlestību pret savu bērnu, un saprotot, ka viņa fiziski var dzemdēt tikai savu personīgo bērnu, pazūd.¹¹⁷

Saskaņā ar ticējumiem šo garu var atrast lielās vecās mājās, kuras ir labā stāvoklī. Istaba viesnīcā, kas ir uzbūvēta speciāli *dzašiki varaši*, teicamā stāvoklī. Ari pēc izskata *dzašiki varaši*, draiskulīgi bērni, kuriem piemītošs nekaitīgas blēņas.

¹¹⁶ Rjabova, E., 2002. *Aokumo – goluboj pauk. 50 Japonskih istorij o chudesah i prividenijas*. Natalis 64.-66. lpp

¹¹⁷ Nakamura, K., 2007. *Mononoke*. (中村健治「モノノ怪」)Toei Animation 1.-2. sērijas

2.1.4. 68 *Oni* (鬼)

„Ļauno spēku ideja” parādījās Japānā salīdzinoši vēlu. Indijas idejas un Ķīniešu mācības, padevās izmaiņām no malas, un, beigu beigās iespaidīja „dēmonu” jēdziena rašanu, ka arī, sekmēja jaunas ikonogrāfijas dzimšanu.¹¹⁸

*Oni*¹¹⁹ - vārds, kas ir dots pretīgai būtnu noteiktai klasei, kam piemīt titāniskais spēks. *Oni* bieži pieņem cilvēcisku formu. Uz galvas viņiem ir buļļu ragi, bet tīģerāda bieži ir aptīta ap to gurniem. To āda var būt dažādu nokrāsu, bet pamātās sarkanas un zaļas krāsas.¹²⁰ Tas ir divas to īpašās atšķirības, runā, ka tie atnāca ļaužu pasaulē caur *kimono* (鬼門 *kimon*), vai „sātana vārtiem”, kuri pa Japānas zodiaka izvietojumu, ir novietoti *uši-tora* (牛 *ushi* 虎 *tora*), vai „buļļa-tīģera” virzienā.

Oni ir Ķīniešu izcelsmes vārds, kas nozīmē „apslēpts” vai „noslēpums”.¹²¹ Tajā laikā kad *oni* izskatu izmaiņu spēja, dod iespēju pieņemt cilvēcisku izskatu, tāpat ka citas formas, to „tīpiskie drausmīgie izlēcieni” itin bieži atspoguļoja, kā „it kā ļauns raksturs”, pa visiem zināmajam cēlonim *oni* ir tieksme pie cilvēciskas miesas. Pat ļaužu starpā dzīvo kaitīgi *oni*, kuri dažbrīd pieņem dzīvnieka izskatu, dažbrīd, priekšmetu formu.¹²²

Šuten Dōji (酒店童子 *shuten dōji*), *oni*, kas ir zināms par ļaužu nolaupīšanām, un jaunavu pārņemšanu *Hejan* galvaspilsētā, viens no labiem piemēriem. Spēcīgs un briesmīgs cilvēkēdāju ļaundaris.

Tāpat ir liels daudzums sieviešu piemēru *oni*. Konkrētāk, viena no Japānas *oni* izcelsmes hipotēzēm, sieviete vārdā *Jomomocu Šikome* (ヨモツシコメ *Yomomotsu Shikome*), kas piedzima no Japānas dievības, kuru izkaunināja pašas vīrs. Izskatās, ka ļoti milzīgs daudzums *sieviešu-oni* dzima sāpes jūtu, vai kauna dēļ, kurš radās, tāpēc ka to vīri neskaitīja tos par skaistām.

Oni pētīšana, atklāja cilvēka psihes un sabiedrības problemātisku un nestabilu aspektu visumā, bet ne tikai Japānas sabiedrības īpašību problēmas.¹²³

Daži zinātnieki apraksta *oni* ģenēzi, kā tautisku baiļu vēsturisku produktu, pirms parādību postošā spēka, tādi kā pārkonu un zibens, vētras, zemestrīces. Dabu spēku starpā,

¹¹⁸ Guirand, F., Aldington, R., 1987. „New Larousse Encyclopedia of Mythology”. Crescent Books 415 lpp.

¹¹⁹ 18.att.

¹²⁰ Jones, D., 2002. „Evil in Our Midst: A Chilling Glimpse of Our Most Feared and Frightening Demons”. Square One Publishers 168.lpp

¹²¹ Hastings, J., 1912. „Encyclopedia of Religion and Ethics”. Part 8. Kessinger Publishing 611 lpp

¹²² Hackin, J., 2005. „Asiatic Mythology 1932”. Kessinger Publishing 443.lpp

¹²³ Reider, N., 2010. *Japanese Demon Lore: Oni from Ancient Times to Present*. Utah State University Press XIX – X lpp

pērkons un zibens cieši ir saistīti ar *oni*. Ka pērkons un zibens iemitināja ļaudīs bailes, paužams ar milzīgu altāru daudzumu, veltīts pērkona dieviem.¹²⁴

Oni no Elles, stipri atšķiras no tiem *oni*, kas ir klāt uz zemes. Runā, ka tiem ir sarkanas vai zaļas krāsas ķermeņi, ar vērsa vai zirga galvu. To nodarbe sastāv no medībām uz grēciniekiem, un pārvadājuma tos ugunīgos ratos pie *Emma - Hoo*, Japānas Elles dieva¹²⁵. Vienkārši *oni*, ir kaitīgi dēmoni, kuri var pieņemt jebkādas dzīvas būtnes vai priekšmeta formu. Eksistē tāpat neredzami dēmoni, bet to klātbūtni var atklāt. Devītajā gadsimtā skaitījās, ka ļoti tikumu cilvēks var, dažbrīd kļūt par dēmon liecinieku gājienu.¹²⁶

Vecos labos laikos, dzīvoja mūks Šinriki - Bō. Katru dienu dēmons no Čičibu kalnājiem nāca ciemos, pieprasot vīna, cienastu lielu daudzumu, un izdarot tik nekankarainu pasūtījumu, ka garīdzniekam bija jāciešas. Domājot par to, kā pār mācīt dēmonu, lai viņš vairāk nenāktu, Šinriki - Bō paprasīja sādžiniekiem, lai tie būtu gatavi izgriezt visas kviešu vārpas vienudien. Pēc tam vīna garšai, viņš sagrieza baltus akmeņus uz kvadrātiem, bet bambusa sakņojumus sagrieza ar apļiem. Viņš sagatavoja masu no balta soju biezpiena un bambusa bēgšanām, nolika to sev uz atsevišķu šķīvi. Nenieka ne nojaušot, valdonīgs dēmons kā parasti parādījās, dziroties paēst, bet bambusa apļi, un akmeņi bija tādi spēcīgi, ka viņa zobi nav varējuši tos sakost. Mūks sēdēja pirms dēmona, ēda sojas biezpienu ar bambusu, nolaizot lūpas.

- *Kā pēc garšas, Dēmons?- sacīja mūks.*

- *Ar tādiem spēcīgiem zobiem, cilvēciskas būtnes, var košļāt visu, ko tiem gribas.*

- *Tas vēl ne viss. Vīrieši var apgrozīt zemi augšā, un attīrīt viņu. Izej un paskaties!*

*Viņš izveda dēmonu no mājas, lai parādītu viņam, kvieša tīrumu. No rīta, kad dēmons atnāca ciemos, tīrums bija pilnībā zelta kviesī, bet pašlaik rēgojās tikai melna zeme. Redzot to, dēmons padomāja, ka ļaudis pārspēj dēmonus, un ka dēmons, nevar attiekties pret tiem pavirši. Stāsts nesāka vai dēmons skrēja pēc redzēta mājup, zināms, ka viņš aizgāja, un vairāk nenāca šajos laukos.*¹²⁷

---

¹²⁴ Reider, N., 2010. *Japanese Demon Lore: Oni from Ancient Times to Present*. Utah State University Press 21pp.

¹²⁵ 19.att.

¹²⁶ Guirand, F., Aldington, R., 1987. *New Larousse Encyclopedia of Mythology*. Crescent Books 415 lpp.

¹²⁷ Kunio, Y., *Nihon no mukashi banashi . Oni to shinrikibō* (柳田國男 「日本の昔話」 「鬼と神力坊」) Tokyo Mikuni Shobō 71.-72.lpp

***Oni* atspoguļošana Akiras Kurosavas filmā „*Dreams*”**

„*Crying Demon*” (鬼哭 *kikoku*) ir septītdaļa, smalkas „*Dreams*” (夢 *yume*) video rindas, kuras kinorežisors ir izcilais *Kurosava Akira* (黒澤明 *Kurosawa Akira*). Filma sastāv no astoņām nelielām novelēm, kas skar cilvēka savstarpējās attiecības ar apkārtēju pasauli, ar dzīvi un nāvi.

Filmā ir stāstīts par nukleāras tehnoloģijas bīstamību. Šī daļa sākas no baltu mākoņu kadriem draudīgi peldošiem pa skumju zemi, paskaidrošos nukleāras katastrofas rezultātus. Zeme ir iztukšota: tagad ellišķīga tejiene, kur violeti nukleāri mākoņi, izsauc mutāciju un neglītumu - gigantiskas pienešas un izdzīvojušo cilvēku ar ragiem uz galvām. Šīs *oni* raud no sāpes, kas nācēja no to ragiem, padarot zemi par vēl ellišķīgāku. Kaut arī filmas ainava atgādina gleznu no viduslaiku perioda, eksistē milzīga starpība starp diviem attēliem: viduslaiku glezniecības Elles svītā, *oni* soda ļaudis - tie cieš no sāpēm. Filmā - tie ne tikai cieš no sāpēm, bet arī paši kļūst par sāpes upuriem. Kurosavas *oni* bija ļaudis, kuri pārvērtās dēmonos, kodolsprādziena rezultātā. *Oni* tiek izmantoti, kā nukleāras tehnoloģijas kritikas līdzeklis.

Video rindas galvenais personāžs – *oni* ar vienu ragu. Viņš sūdzas, ka pēc tā, ka viņš kļuva par *oni*, eksistē hierarhija: jo vairāk ragu *oni* ir, jo dēmoni ir spēcīgāki. Ķēniņvalsti, kur tie ēd viens otru, vājš vienradža *oni* dienē spēcīgam *oni*, kā barības avots.¹²⁸

Filmas "Dreams" režisors, *Akira Kurosava* atspoguļoja *oni*, kas niknu, negantu un paēdošu viens otru dēmonu. *Kurosava* paļāvās uz parastiem attēliem, lai saņemtu kinematogrāfiskas kvalitātes vēlamu efektu. *Oni*, savācās skumja vieta, blakus asiņainiem krāsas dīķiem – ainavas kas atgādina Budisma Elles Japānas svītas viduslaiku perioda.

---

¹²⁸ Kurosava, A., 1990. *Jume. Kikoku* (黒澤明「夢. 鬼哭」) Warner Bros., Akira Kurosawa USA

Secinājumi

Senās leģendas ir neatņemama Japānas kultūru daļa. Japāņu pārdabiska pasaule ietver dažādus stāstus par spokiem, monstriem un biedējošām radībām. Īpaši izplatītas radības ir „*jōkai*”. Katrs no *jōkai* sugas pārstāvjiem ir apveltīts ar savējām īpašajam spējām. Šā paveida patī populārākā būtne ir lapsa-*kicune*. Japānas folklorā šie dzīvnieki ir apveltīti ar lielām zināšanām un maģiskām spējām. Leģendās, lapsa ir spējīga pieņemt cilvēka formu. *Kicune* parasti pieņem pavadinošās skaistules veidolu, lai sasniegtu savus noteiktos mērķus.

Otrais populārākais ir jenotsuns - *tanuki*. Šie zvēri tāpat ir spējīgi mainīt izskatu, bet tikai tie visbiežāk pieņem priekšmeta izskatu. Tāpat tie ir spējīgi aptumšot prātu, ļaudīm, kuri ir apkārt tiem. Skaitās, ka *tanuki* lieli *sake* cienītāji. Dažbrīd tie tiek attēloti ar tādu lielu vēderu, ka viņš karājas pa viņu ķermeņa abām malām līdzīgi ceļu somām, ka ceļiniekam, vai arī tie spēlē uz savējā cieši piesistā vēdera kā uz bungām. *Tanuki* vizītkarte ir lielas ģenitālijas, skaitās, ka *tanuki* var uzpūst tos līdz neticamiem izmēriem.

Bakeneko – kaķis-vilkatis, tāpat spējīga mainīt izskatu. Kaķim ir divas iespējas kļūt par *bakeneko*: sasniegt noteiktu vecumu, izaugt līdz noteiktam izmēram vai arī būt ar garu asti. *Bakeneko* var radīt spocīgas ugunīgas sfēras, iet uz pakalū ņetnām; viņa var apēst savējo saimnieku un pieņemt viņa izskatu.

Japāņu vilks - *ōkami*, kura misija bija kalnu un mežu aizsardzība. Bīstamības gadījumā, piemēram, ugunsgrēka vai pārmērīgā meža izciršana, vilkam ir jāizstāsta augstākajai dievībai par to. Tāpat vilki kalpo par dievu sūtņiem. Tikai viena leģenda stāsta par vilku, kurš apēda cilvēku un pārvērtās par viņu, lai ieņemtu viņa vietu ģimenē. Pārējās leģendās vilki nav apveltīti ar spēju pārvērsties ļaudīs.

Kappa - Japānas ūdens būtne. Īpaši izplatītais tēls pārstāv kaut ko vidēju starp vardi un bruņurupuci: varžu āda, deguna vietā - knābis, pirksti uz rokām un kājām var būt savienoti ar peldplēvēm, uz galvas īsa vilna, uz muguras - bruņurupuču bruņas. Tāpat *kappa* mīl apvazāt ļaudis ūdenī, un izsūkt to dzīves spēku caur anālo atveri.

Juki - Onna - sniega sieviete. *Juki - Onna* ir ar gariem melniem matiem, kas strāvo ar taisnām šķipsnām pa muguru, kas piešķir viņai īpašu valdzinājumu. Viņai ir spocīgi-bāla āda, dažbrīd tā ir pat caurspīdīga, bet acs tik baidošas, ka no bailēm cilvēks var sastulbt. *Juki - Onna* var aizsaldēt cilvēku līdz nāvei ar savu ledaino elpošanu.

Mājas gars, atgādina bērnu, var būt jebkāda dzimuma, apmēram no trim līdz divpadsmit gadu vecuma. Bieži runā, ka, kad šī būtne dzīvo mājās, ģimene uzplauks, bet kad *dzašiki*

varaši pamet ģimeni, māja pārvēršas drupās. Turklāt *dzašiki varaši* nekad neradās uz acīm, tikai ja viņš grasās aiziet.

Japānas folkloras vēl viena neatņemama daļa ir nīkie *onrjō* gari. Onrjō ir gari, kuri atgriezās fiziska pasaule, lai atriebties tiem ļaudīm, kuri izturas pret tiem slikti, kamēr tie bija dzīvi. Visbiežāk, *onrjō* tiek notēlotas, kā sievietes, kuru bieži aizvainoja pie dzīves iemīļotais vīrietis. Savējā dzimuma vājības dēļ, tiem nebija spēka apstādināt nežēlīgu attieksmi. Tādēļ kļūstot par gariem, tie atrod savu atriebību.

Aplūkojot filmas recenzijas, var izdarīt secinājumu, ka vairākums režisoru savos darbos, izmanto daļēji sniegtu informāciju. Savējos darbos atspoguļojot tikai to, kas plaši zināms publikai, dažbrīd pieliekot, kaut ko jaunu, bet dažbrīd apvienojot dažus personāžus vienā. Piedalot vienu personāžu ar cita spējam.

Literatūras saraksts

1. **Balmain, C.**, 2008. *Introduction to Japanese Horror Film*. Edinburgh University Press, Ltd.
2. **Blacker, C.**, 1989. *The Catalpa Bow. A study of shamanistic practices in Japan*. Unwin Hyman Ltd
3. **Buchanan, D.**, 1965. *Japanese proverbs and sayings*. University of Oklahoma Press
4. **Bush, C.L.**, 2001. *Asian Horror Encyclopaedia. Asian Horror Culture in Literature, Manga and Folklore*. Writers Club Press
5. **Casal, U.A.**, 1959. *The Goblin Fox and Badger and Other Witch Animals of Japan*. Nanzan University
6. **Dinah, M., Carol, K.**, 1998. *A Field Guide to Demons, Fairies, Fallen Angels, and Other Subversive Spirits*. Arcade Publishing
7. **Foster, M.D.**, 2009. *Pandemonium and Parade: Japanese demonology and the Culture of Yōkai*. University of California Press
8. **Guirand, F., Aldington, R.**, 1987. *New Larousse Encyclopaedia of Mythology*. Crescent Books
9. **Hackin, J.**, 2005. *Asiatic Mythology 1932*. Kessinger Publishing
10. **Hadland, F.D.**, 2008. *Myths and Legends of Japan*. Dover Publications Inc
11. **Hastings, J.**, 1912. *Encyclopaedia of Religion and Ethics*. Part 8. Kessinger Publishing
12. **Hearn, L.**, 2004. *Glimpse of an Unfamiliar Japan*. Kessinger Publishing
13. **Hearn, L.**, 2006. *Kwaidan. Stories and Studies of Strange Things*. Stone Bridge Press
14. **Hiroshi, N.**, 2007. *Inexorable modernity: Japan's grappling with modernity in the arts*. Lexington Books
15. **Jones, D.**, 2002. *Evil in Our Midst: A Chilling Glimpse of Our Most Feared and Frightening Demons*. Square One Publishers
16. **Kang, Xiaofei**, 2006. *The Cult of the Fox: power, gender, and popular religion in the late imperial and modern China*. Columbia University Press
17. **Keigo, S.**, 1966. *Types of Japanese Folktales*. Society for Asian Folklore
18. **Kunio, J.**, 2008. *The Legends of Tono*. Lexington Books
19. **Kunio, Y.**, *Nihon no mukashi banashi . Oni to shinrikibō (柳田國男 「日本の昔話」 「鬼と神力坊」) Tokyo Mikuni Shobō*
20. **Mileage, J.**, 1999. *Japanese Gods and Myths*. Quantum Books, Ltd

21. **Morigučī, T.**, 1926. *Kogane no uma: Nōmin dōva-šū. Kači-Kači jama.* (森口多里「黄金の馬：農民童話集」 「かちかち山」) Jitsugyōnonihonsha 58.-63.lpp
22. **Nakorchevskij, A.**, 2003. *Šinto.* Peterburgskoe Vostokovedenie
23. **Nozaki, K.**, 1961. *Kitsune. Japan's Fox of Mystery, Romance and Humour.* Hokuseido Press
24. **Reider, N.**, 2010. *Japanese Demon Lore: Oni from Ancient Times to Present.* Utah State University Press
25. **Rjabova, E.**, 2002. *Aokumo – goluboj pauk. 50 Japonskih istorij o chudesah i prividenijah.* Natalis
26. **Roberts, J.**, 1956. *Japanese Mythology A to Z, Second Edition.* Infobase Publishing
27. **Seigo, S.**, 1963. *Folktales of Japan.* University of Chicago
28. **Smyers, K.**, 1999. *The Fox and the Jewel: Shared and Private Meanings in Contemporary Japanese Inari Worship.* Honolulu: University of Hawaii Press
29. **Toelken, B., Iwasaka, M.**, 1994. *Ghost and the Japanese: Cultural Experience in Japanese Death Legends.* USU Press Publications
30. **Visser, M.W.**, 1908. *The Fox and the Badger in Japanese Folklore.* Fukuin Printing Co., Ltd.

Zinātniskie pētījumi un žurnāla raksti:

31. **Knight, J.**, 1997. *On the Extinction of the Japanese Wolf.* Asian Folklore Studies, Volume 56. International Institute for Asian Studies, Leiden
32. **Kozevnikov, V.**, 2006. *Fenomen Onrjō v Japonskoj istorii.* Institut istorii, ahreologii, i etnografii dalnego otdelenija RAN
33. *Nihon jōkai daihjakka* 「日本妖怪大百科」, 2008. Kodansha Official File Magazine, vol.5.

Izziņu literatūra un interneta avoti :

34. **Dennison, B.**, 2010. *Five Types of Japanese Ghosts.* <http://www.weirdworm.com/5-types-of-japanese-ghosts/2/> [skatīts 2013.03.25]

35. **Godžin, I.**, 1972. *The Illustrated Book of Japanese monsters*.
<http://www.origamicupcake.com/2011/12/the-illustrated-book-of-japanese-monsters-by-gojin-ishihara/> [skatīts: 2013.05.01]
36. **Japanlegend.ru**, 2008. *Tanuki*. <http://www.japanlegend.ru/tanuki.php> [skatīts 2013.03.26]
37. **Japanese Dolls**. *Jurej – Japonskie Privedenija*. <http://japanesedolls.ru/index/0-1550> [skatīts 2013.03.24]
38. **Hejs, J.**, 2009. *Kappa, Tengu, Yokai, Foxes, Spirits, luck gods and lucky symbols in Japan*. <http://factsanddetails.com/japan.php?itemid=594> [skatīts 2013. 03.25]
39. **Kyoto University Library**, 2003. *Tamamo-no-Mae*. <http://edb.kulib.kyoto-u.ac.jp/exhibit-e/otogi/tamamo/tamamo.html> [skatīts: 2013.05.09]
40. **Mifi i legendi Japonii**. *Juki-Onna*. 2008. <http://legendami.ru/bod/japan/japan18.htm> [skatīts: 2013.05.08]
41. **Mithology.ru**, 2010. *Jokai*. <http://mithology.ru/ekai.html> [skatīts 2013.03.25]
42. **Schumacher, M.** 1995-2010. *Kappa*.
<http://www.onmarkproductions.com/html/kappa.shtml> [skatīts: 2013.03.29]
43. **Schumacher, M.** 1999-2011.
Inari. <http://www.onmarkproductions.com/html/oinari.shtml> [skatīts 2013.05.09]
44. **SHMorgan**, 2009. *Bakeneko*. <http://www.obakemono.com/obake/bakeneko/> [skatīts 2013.03.27]
45. **SHMorgan**, 2009. *Zashiki-Warashi*.
<http://www.obakemono.com/obake/zashikiwarashi/> [skatīts 2013.05.10]
46. **Tanuki**.
<http://www.nihon.lv/?c=2&id=50> [skatīts: 2013.04.23]
47. **Tim Screech**. *Japanese Ghosts*. <http://www.nt2099.com/OSA/text/misc/GHOST.JPN> [skatīts 2013.03.24]
48. **Watts, M.**, *Kitsune: Coyote of the Orient*. <http://ranea.org/watts/writing/kitsune.html> [skatīts: 2013.05.09]

Filmas un anime:

49. **Hara, K.**, 2007. *Kappa no Kvu to Nacu Jasumi* (原 恵一 「河童のクウと夏休み」). Japan. Dentsu Tec
50. **Kobajaši, M.**, 1964. *Kaidan* (小林 正樹 「怪談」). Japan. Toho Company, Ltd
51. **Kurosava, A.**, 1990. *Jume. Kikoku* (黒澤明 「夢. 鬼哭」). Warner Bros., Akira Kurosawa USA
52. **Mijadzaki, H.**, 1997. *Mononoke Hime.*(宮崎駿 「もののけ姫」). Japan. Studio Ghibli
53. **Nakamura, K.**, 2007. *Mononoke.* (中村健治 「モノノ怪」).Toei Animation 1.-2. sērijas
54. **Nakata, H.**, 2002. *Hohogurai midzu no soko kara* (中田秀夫 「仄暗い水の底から」). Japan. Toho Company, Ltd
55. **Nakata, H.**, 1998. *Ringu* (中田秀夫 「リング」). Japan. Toho Company, Ltd
56. **Imadzava, T., Kadota, H., Nakamura K.**, 2006. *Ajakaši* (今沢哲男, 「?」 中村健治 「?」) Japana. Toei Animation 9.-11. sērijas
57. **Jamaguči, J.**, 2003. *Jami to Bōši to Hon no Tabibito* (山口 祐司 「ヤミと帽子と本の旅人」). Japan. Studio Deen 8.-13. sērijas
58. **Takahata, I.**, 1994. *Heisei Tanuki Gassen Ponpoko.* (高畑勲 「平成狸合戦ぽんぽこ」). Japan. Studio Ghibli, Toho
59. **Šimidzu, T.**, 2002. *Džuon* (清水崇 「呪怨」). Japan. Lionsgate Entertainm

Pielikumi

I.att. Onrjō gars ¹²⁹

¹²⁹ Godžin, I., 1972. *The Illustrated Book of Japanese monsters*.
<http://www.origamicupcake.com/2011/12/the-illustrated-book-of-japanese-monsters-by-gojin-ishihara/> [skatīts: 2013.05.01]

2.att. Kawai Micuko, „Dark water”¹³⁰

3.att. Kawai Micuko „Dark Water”¹³¹

---

¹³⁰ Nakata, H., 2002. *Hohogurai midzu no soko kara* (中田秀夫「灰暗い水の底から」). Japan. Toho Company Ltd

¹³¹ Nakata, H., 2002. *Hohogurai midzu no soko kara* (中田秀夫「灰暗い水の底から」). Japan. Toho Company Ltd

4.att. *The Grudge*¹³²

5.att. *The Grudge*¹³³

---

¹³² Šimidzu, T., 2002, *Džuon* (崇清水「呪怨」). Japan. Lionsgate Entertainment.

¹³³ Šimidzu, T., 2002, *Džuon* (崇清水「呪怨」). Japan. Lionsgate Entertainment.

6.att. *The Ring. Sadako*¹³⁴

7.att. *The Ring. Sadako*¹³⁵

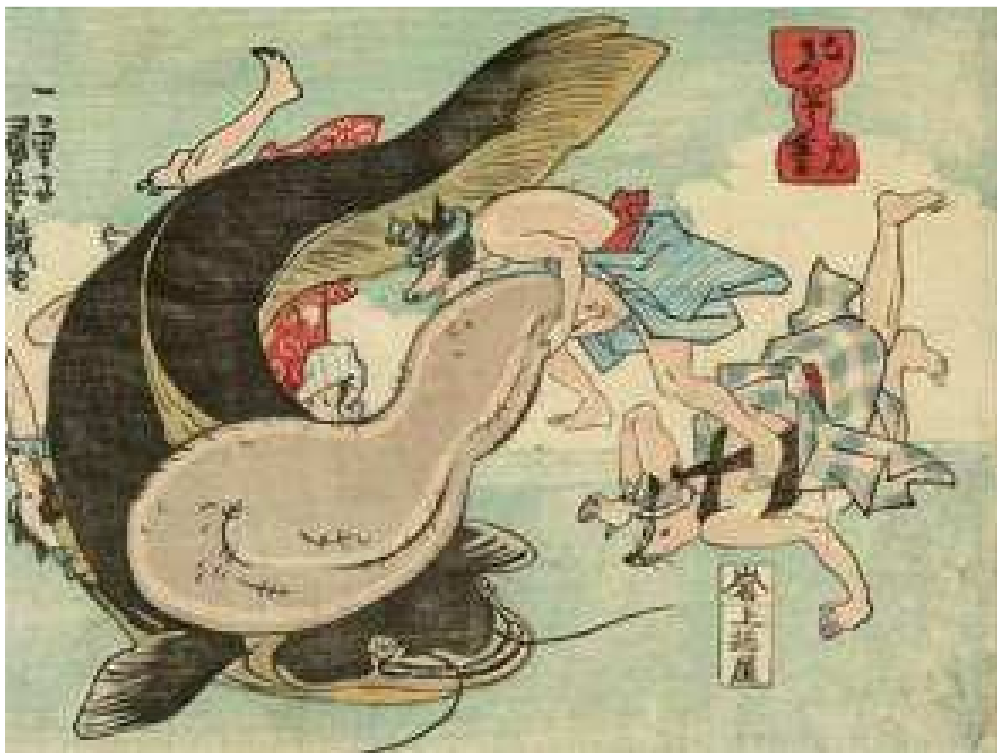
---

¹³⁴ Nakata, H., 1998. *Ringu* (中田秀夫「リング」). Japan. Toho Company, Ltd.

¹³⁵ Nakata, H., 1998. *Ringu* (中田秀夫「リング」). Japan. Toho Company, Ltd.

8.att.Atlētiskas sacensības.¹³⁶

9.att. Tanuki. Slāpē zivi.¹³⁷

¹³⁶ Tanuki.

<http://www.nihon.lv/?c=2&id=50> [skatīts: 2013.04.23]

10.att. Mudžina, sieviete bez sejas.¹³⁸

---

¹³⁷ Tanuki.

<http://www.nihon.lv/?c=2&id=50> [skatīts: 2013.04.23]

¹³⁸ Hearn, L., 2006. *Kwaidan. Stories and Studies of Strange Things*. Stone Bridge Press

11.att. Kicune.¹³⁹

¹³⁹ Godžin, I., 1972. *The Illustrated Book of Japanese monsters*.
<http://www.origamicupcake.com/2011/12/the-illustrated-book-of-japanese-monsters-by-gojin-ishihara/> [skatīts: 2013.05.01]

12.att. Bakeneko.¹⁴⁰

¹⁴⁰ Godžin, I., 1972. *The Illustrated Book of Japanese monsters*.
<http://www.origamicupcake.com/2011/12/the-illustrated-book-of-japanese-monsters-by-gojin-ishihara/> [skatīts: 2013.05.01]

13.att.Mononoke Hime. Ōkami¹⁴¹

---

¹⁴¹ Mijadzaki, H., 1997. *Mononoke Hime.* (宮崎駿 「もののけ姫」) Studio Ghibli

14.att. Kappa.¹⁴²

¹⁴² Godžin, I., 1972. *The Illustrated Book of Japanese monsters*.
<http://www.origamicupcake.com/2011/12/the-illustrated-book-of-japanese-monsters-by-gojin-ishihara/> [skatīts:
2013.05.01]

15.att. Jukki-Onna¹⁴³

16.Juki-Onna.¹⁴⁴

---

¹⁴³ Kobajaši, M., 1964. *Kaidan* (怪談 *kaidan*). Toho

¹⁴⁴ Kobajaši, M., 1964. *Kaidan* (怪談 *kaidan*). Toho

17.att.Dzašiki-Varaši¹⁴⁵

¹⁴⁵ *Nihon jōkai daijakkā* 「日本妖怪大百科, 2008. Kodansha Official File Magazine, vol.

18.att. Oni ellē¹⁴⁶

19.att. Emma-Hoo¹⁴⁷

¹⁴⁶ Godžin, I., 1972. *The Illustrated Book of Japanese monsters*.

<http://www.origamicupcake.com/2011/12/the-illustrated-book-of-japanese-monsters-by-gojin-ishihara/> [skatīts: 2013.05.01]

¹⁴⁷ Godžin, I., 1972. *The Illustrated Book of Japanese monsters*.

<http://www.origamicupcake.com/2011/12/the-illustrated-book-of-japanese-monsters-by-gojin-ishihara/> [skatīts: 2013.05.01]

Bakalaura darbs „Seno leģendu atspoguļojums japāņu filmās un *anime*” izstrādāts LU Āzijas studiju nodaļā.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Autors: Viktorija Pleseinova / / /2013.05.16/

Rekomendēju darbu aizstāvēšanai

Vadītāja: Asoc.prof.p.i. Agnese Haijima / / / /

Recenzents:

Darbs iesniegts Āzijas studiju nodaļā 16.05.2013.

Komisijas sekretāre: asoc.prof.p.i. Agnese Haijima / // /

Darbs aizstāvēts bakalaura gala pārbaudījuma komisijas sēdē

__._.2013. prot. Nr. __, vērtējums __ (_____)

Komisijas sekretāre: asoc.prof.p.i. Agnese Haijima / / / /